

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 3 till beslut

1 (57)

Datum

Diarienummer

2024-02-14

511-11500-2017

Dossiernummer

2402412

Skötselplan för Satsfjällets naturreservat i Vilhelmina kommun

Satsfjället med Pojken i höstskrud. Foto: Sonja Almroth.

Innehåll

Beskrivningsdel	3
1. Syftet med naturreservatet	3
Syfte	3
Hur syftet ska uppnås	3
2. Uppgifter om naturreservatet	4
Karta	4
Fakta om naturreservatet	4
3. Natura 2000	6
4. Beskrivning av naturreservatet	7
Naturgeografiska förhållanden	8
Natur	10
Arter	16
Kulturhistoria	18
Friluftsliv	19
Fiske och jakt	21
Renskötsel	22
Forskning och miljöövervakning	23
Plandel	24
5. Allmänna påverkansfaktorer	24
Klimatförändringar	24
Renskötsel och samiskt kulturarv	25
Slitage och andra störningar	26
6. Skötselområden natur	28
Förvaltning av stora rovdjur och fjällräv	29
Åtgärder för främmande arter	30
Skötselområde 1: Barrskog med fri utveckling	31
Skötselområde 2: Fjällbjörkskog med fri utveckling	32
Skötselområde 3: Våtmark med fri utveckling med möjlighet till naturvårdshöjande skötsel	33
Skötselområde 4: Fjälläng och betesmark med möjlighet till hävd	35
Skötselområde 5: Fjällhed och kalfjäll med fri utveckling	37
Skötselområde 6: Sjöar och vattendrag med fri utveckling	38
7. Skötsel för friluftslivet	40
8. Övriga anläggningar	45
Fjälleder och friluftsanläggningar	46
Rennäringens anläggningar	48
9. Nyttjanderätter	49
Jakt och fiske	49
Byggnader och andra anläggningar	50
Vägar	50
Ved och kreatursbete	51
Privata fastigheter	51
10. Utmärkning av gränser	51
11. Sammanställning av skötselåtgärder	52
12. Uppföljning och tillsyn	53
Källor i urval	54
Bilagor	57

Beskrivningsdel

I beskrivningsdelen presenteras naturreservatet och dess bevarandevärden. Beskrivningen lyfter fram reservatets syften, några administrativa uppgifter, vilka naturtyper och arter som ingår samt sammanfattande beskrivning av naturreservatets natur-, kultur- och friluftsvärden. Renskötseln och andra samiska värden i området beskrivs också.

Namn på platser anges i enlighet med Lantmäteriets kartor¹, t.ex. Satsfjället = Saadtsvielie. En lista med några av områdets platsnamn finns i bilaga 1.

1. Syftet med naturreservatet

Syfte

Syftet med Satsfjällets naturreservat är att bevara och vårda områdets helhetsvärden i form av ett stort, sammanhängande fjällandskap med dess biologiska mångfald, naturliga processer och naturtyper. Syftet är också att vårda, bevara och återställa livsmiljöer knutna till ett betespräglat och i övrigt hävdad kulturlandskap, som också bidrar till områdets upplevelsevärden. Av människan påverkade, ej hävdgynnade habitat, ska kunna återställas till naturligast möjliga tillstånd.

I reservatet förekommande Natura 2000-naturtyper och -arter ska tillsammans med övriga livsmiljöer med sina naturligt förekommande växter och djur bidra till gynnsam bevarandestatus för naturtyperna och arterna på biogeografisk nivå.

Inom ramen för bevarandet av naturmiljöer ska naturreservatet också tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Besökare ska kunna se och uppleva för fjällen och fjällskogarna typiska natur- och kulturmiljöer och arter. Naturreservatet ska även tillgodose behovet av mer ostörda och opåverkade miljöer.

Hur syftet ska uppnås

Syftet ska i huvudsak tillgodoses genom att naturmiljöerna utvecklas fritt genom intern dynamik. Naturliga processer såsom översvämning, stormfällning, skogsbrand, frostvittring, ras och skred samt svampars och insekters nedbrytning av ved med mera tillåts fortgå ostört. Skötselåtgärder kan genomföras för att bevara hävdgynnade arter. Skötselåtgärder kan också genomföras för att bevara och återställa livsmiljöer för naturreservatets rödlistade arter och övriga skyddsvärda arter. Det ska i de delar som är präglade av naturliga störningar eller är mer påverkade av skogsbruk, dikning, dämning eller andra anläggningar kunna genomföras naturvårdande restaureringsåtgärder av

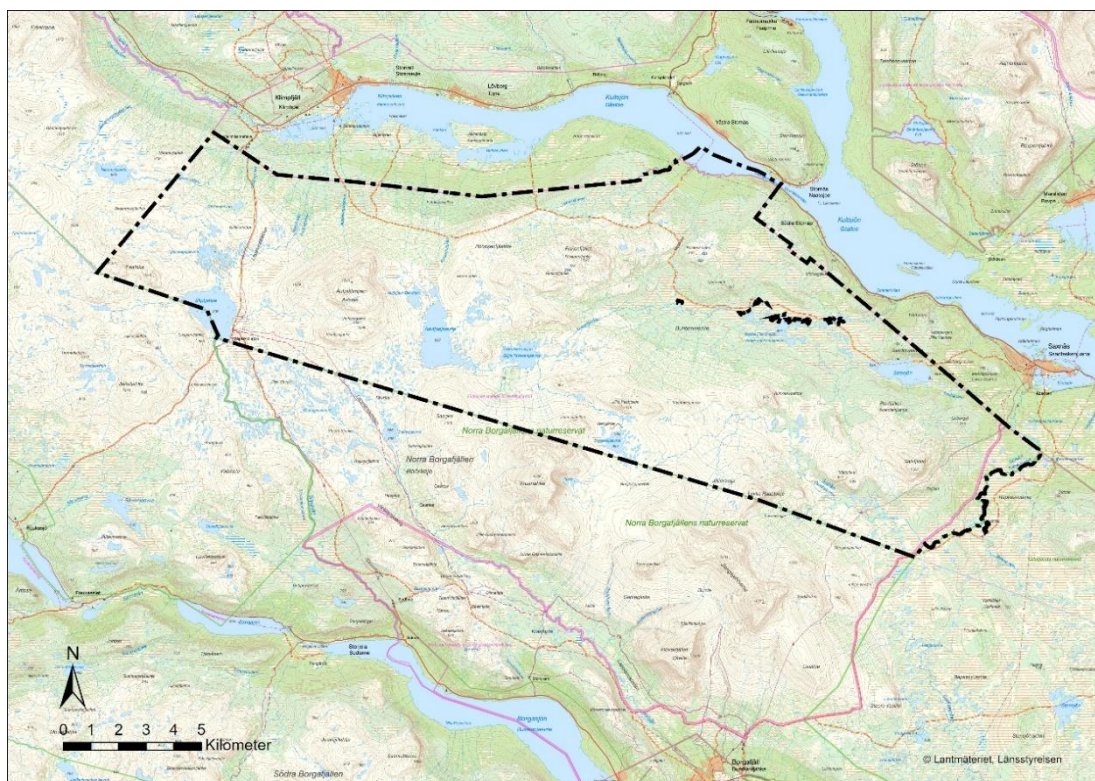
¹ 18 § Förordning (2009:946) med instruktion för Lantmäteriet.

naturmiljöer för att gynna områdets naturliga biologiska mångfald och ekologiska funktioner. För området främmande arter ska kunna tas bort.

Åtgärder vidtas för att underlätta för allmänhetens friluftsliv. För förståelsen av landskapets utseende och funktion kan några intressanta kulturhistoriska element synliggöras. Åtgärder får vid behov vidtas för att förebygga slitage och påverkan på växt- och djurliv. Bevarande av attraktiva miljöer utan ljus- och ljudstörningar ska särskilt beaktas.

2. Uppgifter om naturreservatet

Karta

Karta med naturreservatet Satsfjället markerat. Reservatet omfattar fjällen söder om Kultsjön mellan Klimpfjäll och Saxnäs i Vilhelmina kommun. Det finns en väg i naturreservatet till entrén vid Satsfjället. Flera fjälleder gör reservatet tillgängligt året runt.

Fakta om naturreservatet

Administrativa uppgifter om naturreservatet. Arealer och definitioner av marktäckning enligt nationellt marktäckedata (NMD).

Avgränsningen av naturtyper är huvudsakligen gjord med fjärranalys. Variationen i naturtyper är mer mångfacetterad i en större skala. Stora områden med videbuskage ingår i naturtyperna fjällbjörkskog, våtmark, fjällhed samt intill sjöar och vattendrag.

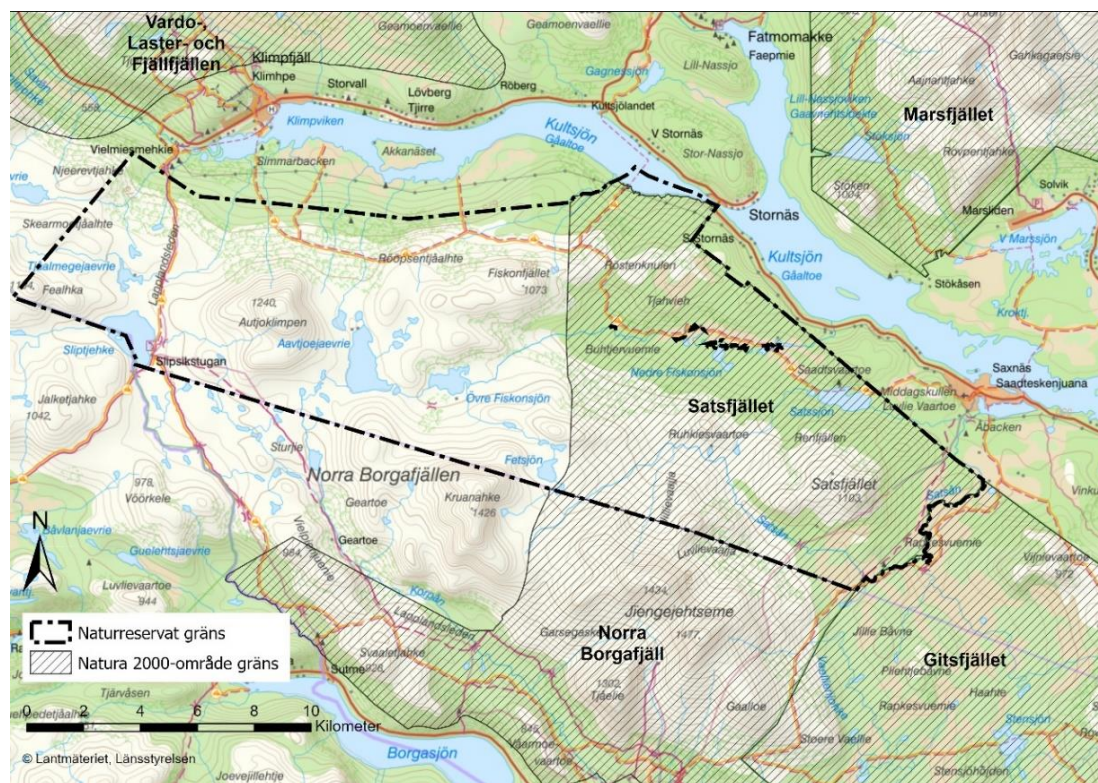
Namn	Satsfjället
Dossiernummer	2402412
NVR-id	2058864
Natura 2000, områdeskod	Satsfjället, SE0810439
Kommun	Vilhelmina
Län	Västerbotten
Lägesbeskrivning	Cirka 70 km NV om Vilhelmina samhälle
Mittkoordinat	7206730, 499686 (SWEREF 99 TM)
Naturgeografiska regioner	33h, förfjällsregion med huvudsakligen nordligt boreal vegetation 36a, norra högfjällsregionen
Gräns	Se karta i beslutet, bilaga 1
Markägare	Staten genom Statens fastighetsverk
Fastighet	Kronoöverloppsmarken 1:1
Förvaltare	Länsstyrelsen Västerbotten
Totalareal	25 490 hektar
Landareal	24 090 hektar
Areal skogsmark totalt	5 890 hektar (allt ovan fjällnära gränsen)
Varav fjällbjörkskog	5 040 hektar
Varav barrskog	850 hektar
Areal produktiv skog	440 hektar
Areal våtmark	2 200 hektar
Areal fjällhed och kalfjäll	16 000 hektar
Areal sjöar och vattendrag	1 400 hektar

Tabell med administrativa uppgifter om naturreservatet.

3. Natura 2000 naturtyper och arter

De östra delarna av naturreservatet är en del av EU:s nätverk av skyddade natur-områden, Natura 2000. I Natura 2000-området Satsfjället är fyra arter särskilt utpekade. Syftet med Natura 2000-områdena är att bidra till att de för området utpekade naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus i Sverige och EU.

Satsfjällets naturreservat är större än Natura2000-området Satsfjället (SE0810439). Regeringen föreslog 1998 till EU-kommissionen att Satsfjället skulle ingå i det europeiska nätverket av skyddade områden, Natura 2000. Natura 2000 är en överenskommelse mellan EU-länderna, som pekar ut vissa naturtyper och arter som särskilt viktiga att skydda och bevara. Området är sedan 2003 SCI-område (Site of Community Importance) med utpekade naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet. Sedan 2009 är det SAC-område (Special Area of Conservation).

Karta över Natura 2000-området Satsfjället och närliggande Natura 2000-områden enligt Habitatdirektivet.

Det har inte gjorts någon naturtypskartering för hela naturreservatet. Natura 2000-naturtyper och -arter för natura 2000-området finns redovisade i den 2016-12-12 fastställda bevarandeplanen (diarienummer 511-7572-2016). Prioriterade naturtyper i naturreservatet är: alpina översilningskärr (7240), aapamyrrar (7310), skogbevuxen myr (91D0) och taiga (9010). Prioriterade naturtyper i Art- och habitatdirektivet är sådana naturtyper som har ett mycket högt gemensamhetsintresse sett utifrån hela EU-territoriet

oavsett vad deras status är i enskilda medlemsländer. Rikkärr omfattas av åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper (ÅGP).

Art	Kod	Art	Kod	Art	Kod
Lodjur	1361	Jaktfalk	A102	Silvertärna	A194
Fjällräv	1911	Järpe	A104	Fjälluggla	A216
Järv	1912	Tjäder	A108	Pärluggla	A223
Skogsrör	1948	Fjällpipare	A139	Spillkråka	A236
Smålom	A001	Ljungpipare	A140	Tretåig hackspett	A241
Storlom	A002	Brushane	A151	Blåhake	A272
Sångsvan	A038	Dubbelbeckasin	A154	Orre	A409
Havsörn	A075	Grönbena	A166	Hökuggla	A456
Kungsörn	A091	Smalnäbbad simsnäppa	A170	Björn	1354
Stenfalk	A098			Utter	1355

Tabell med Natura 2000-arter som är noterade i naturreservatet. Utpekade arter för Natura 2000-området är markerade med fet stil.

Utpekade Natura 2000-arter för Natura 2000-området Satsfjället är: lodjur (1361), fjällräv (1911), järv (1912) och skogsrör (1948). Skogsrör växer på några platser i fuktig granskog med rörligt markvatten eller översilning, bl.a. i rasbranten söder om Stornässundet. Fjällräv, utter och dubbelbeckasin omfattas av åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). De stora rovdjuren björn, järv, lodjur och kungsörn berörs av nationella och regionala förvaltningsplaner.

För åtgärder och verksamheter som direkt eller indirekt kan komma att påverka Natura 2000-naturtyper och -arter krävs tillstånd enligt miljöbalken. Det gäller även åtgärder som vidtas utanför Natura 2000-området.

4. Beskrivning av naturreservatet

Satsfjällets naturreservat är ett stort sammanhängande fjäll- och skogsområde som ligger söder om Kultsjön mellan Klimpfjäll och Saxnäs. Reservatet gränsar i söder till Dorotea och Strömsunds kommuner. Höjden över havet varierar från Kultsjöns 542 m.ö.h. till Autjoklimpen 1 240 m.ö.h.

Kännetecknande för Statsfjällets naturreservat är de vidsträckta fjällplåtarna med karga fjällhedar, myller av våtmarker, klara sjöar och porlande bäckar som i söder inramas av fjällmassivens kalfjällstoppar och i norr av fjällbjörkskogar och granskogar. Autjoklimpens och Satsfjällets reliefer är väl synliga på långt håll. Utmärkande är också moränbacklandskapen med små moränkullar och sjöar, t.ex. vid Sliptjehke. Flera skyddsvärda och hotade arter är observerade i naturreservatet.

Naturreservatet Satsfjällets vackra och varierade fjälllandskap har flera intressanta besöksmål. Reservatet nyttjas året om för olika friluftaktiviteter och turistverksamhet. Närheten till byar med service tillsammans med systemet av fjälleder bidrar till att naturreservatet året runt kan bjuda på många fina naturupplevelser under en dagstur. Området är också ett samiskt kulturlandskap där renen och renskötsel under lång tid varit en del av landskapet. Naturreservatet är rikt på fornlämningar och kulturmiljöer. Till naturreservatets kulturvärden räknas också berättelser, traditioner och beskrivande naturnamn.

Naturreservatet ligger inom Vilhelmina södra samebys åretruntmarker. Området har stort värde för renskötseln som kalvningsland och betesområde från tidig vår till sen höst. Brukandet av naturen har inom Satsfjällets naturreservat haft en lågintensiv karaktär med låg grad av påverkan från modernt skogsbruk och andra exploateringar. Inom naturreservatet verkar och bidrar många aktörer till att bevara och utveckla naturreservatets höga natur-, kultur- och friluftsvärden.

Naturgeografiska förhållanden

I Satsfjällets naturreservat ges goda förutsättningar att uppleva och studera flera för fjällen karaktäristiska geologiska och geomorfologiska processer och formationer. Geologiskt är större delen av naturreservatet en del av Borgafjällens fjällmassiv, som reser sig mellan Kultsjöns och Borgasjöns dalgångar. Den övergripande reliefen inom naturreservatet är typisk för skandinaviska fjällkedjan med rundade toppar omgivna av fjällplåtår och fjälldalar. Fjällens branter mot öst och sydöst samt flacka bergssluttningar mot väster och nordväst är ett resultat av skollstrukturen samt att den dominerande isrörelseriktningen varit från nordväst mot sydost. Exempel på detta är Fiskonfjället, Jillie Raabtseje och Luvlie Raabtseje.

I naturreservatet finns flera fjäll, högst är Autjoklimpen (1 240 m.ö.h.). Satsfjället kommer med sina 1 105 m.ö.h. på tredje plats efter Jillie Raabtseje (1 119 m.ö.h.). Naturreservatet ligger inom Seveskollan, en del av den mellersta skollberggrunden, förutom i vid Aavtjoejaevrie och reservatets nordsluttning mot Kultsjön, där Köli överlagrar Seven. Reservatets berggrund består därför till stor del av amfibolit,

glimmerskiffer och paragnejs. Dessa mot årmiljonernas erosion motståndskraftiga bergarter är väl synliga på reservatets fjälltoppar. Köliskollan domineras av fyllit samt dacit - ryolit.

Serpentinberget Röstensknulen. Foto: Lena Lundevall.

Berggrunden är ofullständigt inventerad men spritt i reservatet förekommer på många ställen ultrabasiska intrusiva bergarter, som diabas och peridotit, samt de metamorfa (omvandlade) bergarterna serpentinit och täljsten, exempelvis öster om Lillberget och vid Jaametjåalhte. Röstensknulen är ett serpentinberg som reser sig som en grå, delvis kal, sockertopp i det omgivande myrlandskapet.

Jordarterna består huvudsakligen av morän och vittringsjordar. Större delen av kalfjällets flackare delar är småkuperat av sandiga moränkullar. Mer utpräglade moränbacklandskap finns exempelvis på kalfjället mellan sjöarna Sliptjheke och Aavtjoejaevire, kring Fiskonsjöarna och vid Satsåns övre delar. Mellan dessa moränkullar finns en mosaik av små sjöar och våtmarker. På några ställen bildar ryggarna tydliga mönster med mot isrörelseriktningen tvärliggande moränryggar. Särskilt fint utbildade transversella moränryggar av ribbmoräntyp (så kallad rogenmorän) finns vid Tjåalmegejaevrie och vidare längs Atjobäcken. Förekomsten av flutings och utdragna blocksvansar visar att moränformerna avsatts under en rörlig is.

Högre upp på fjällen är jordtäcket, i form av postglaciala vittringsjordar, mycket tunt och saknas helt i brantare delar. Exempel på detta är Fealhka, Autjoklimpen och Satsfjället - Pojken, som har toppar täckta av rösberg (på platsen vittrat material).

Mellan Autjoklimpen och Atjobäcken har isälvsediment avsatts. På reservatets fjälltoppar finns också några glaciärnischer, t.ex. på Mårtohke.

Landskapet omformas ständigt av erosion och sedimentation i vattendrag och sjöar, frostsprängning, vinderosion av berg och jord, solifluktion (jordflytning), ras och skred med mera. Några talus (block och stenfält) finns bl.a. vid Fiskonfjället och Satsfjället. Denna omlagring av material bidrar till att skapa nya värdefulla miljöer för växter och djur.

Natur

I Satsfjällets naturreservat finns i stort sett alla för fjällen karaktäristiska naturtyper representerade. Landskapets mångformighet är mycket värdefull för flera av reservatets insekter, fåglar och djur. De fjällnära hänglavsrika granskogarna och fjällbjörkskogarna på sluttningarna mot Kultsjön övergår söderut i ett vackert fjällmassiv med fjällplataer och Autjoklimpen och Satsfjällets toppar i var ände. På fjälltopparna är det stenigt och vegetationen mycket sparsam. Nätverken av våtmarker, sjöar och vattendrag bidrar till naturreservatets värdefulla mosaik av livsmiljöer.

Naturliga variationer av naturtyper och arter

Satsfjällsområdet utmärks av kalla vintrar, snabba väderväxlingar och svala somrar. Naturreservatets naturtyper och arter är över lag väl anpassade till de stora naturliga säsong- och mellanårsvariationerna. Inom de övergripande naturtyperna finns en stor variation i livsmiljöer beroende på t.ex. topografi, lokalklimat, hydrologiska förhållanden och berggrund. På många håll inom reservatet pågår olika erosions- och ackumulationsprocesser som omformar landskapet och skapar nya naturtyper och livsmiljöer. Laviner förekommer på de branta fjällen, bl.a. vid Satsfjället. Den naturliga dynamiken i fjälllandskapet med vindblottor, snölegor, ras med mera är viktig för att skapa livsmiljöer för konkurrenssvaga arter som fjällbräcka och isdraba. Till skogslandskapets naturliga dynamik bidrar också svampar och insekters nedbrytning av ved, brand och stormfällning. Denna variation i habitat och klimat gör också att det inom naturreservatet tillsammans med arter med en utpräglad nordlig utbredning förekommer mer sydliga arter. Exempelvis växer i skyddade lägen på Lillberget träjon.

Reservatets naturtyper och artsammansättning påverkas också av variationer i förekomst av olika herbivorer (växtätare) som exempelvis fjälllämmel, ripa och fjällhöstmätare. Tillgången på bytesdjur har betydelse för bl.a. häckningsframgång hos fjällabb. Inom hela reservatet bidrar, i varierad omfattning, det fria renbetet till att hålla landskapet öppet och gynna vissa arter och deras livsmiljöer.

Skogar

Större delen av naturreservatets skogar utgörs av fjällbjörkskog som ofta övergår i ett stråk av täta videbuskmarker innan fjällhedarna tar vid. På sluttningarna i de norra och östra delarna av naturreservatet växer hänglavsrika gamla granskogar. Skogslandskapet är mosaikartat med små våtmarker, videbuskmarker, bäckar, fuktstråk med högrörter, öppna luckor och torra blockrika miljöer. Några av reservatets arter har sin huvudsakliga utbredning i fjällskogarna och videbuskmarkerna eller är beroende av dessa för fortsatt livskraftiga populationer, t.ex. blåhake och lappmes.

Skogarna har väl fungerande och intakta ekosystem där de naturliga störningsprocesserna fortgått under mycket lång tid. Skogarna har en varierad åldersstruktur med gott om gamla träd. Det finns allmänt till rikligt med stående och liggande död ved i olika nedbrytningsstadier. I mer näringsrika delar och längs de många små bäckarna och drågen som slingrar sig nerför bergssluttningarna är vegetationen mycket frodig med örter som humleblomster, kvanne, nordisk stormhatt, rödblåra, smörbollor och torta. Rikt hänglavsdraperade träd och gamla sälgar med lunglav och skrovellav finns både i fjällbjörk- och granskogarna. De tidigt blommande videbuskarna och skogarnas ris är vikta födokällor för naturreservatets insekter som den rödlistade grå blåbärsfältmätaren.

Fina granskogar med lång kontinuitet finns bl.a. vid Stornässundet och Satsjön. På några ställen går granskogen ända upp på kalfjället, t.ex. öster om Satsfjället. Inslaget av fjällbjörk är stort, både levande och döda, men även gamla sälgar, enstaka rönнар och bestånd av viden. Många av granarna i reservatet är senvuxna och har för fjällen typiskt smalt brant sluttande grenverk. Botten- och fältfloran består av olika mossor, ris samt lågvuxna örter och ormbunkar, som ekbräken, blåbär, kråkbär, ekorrbar och hönsbär. Öster om Satsfjället, vid Fiskonbäcken och andra rikare miljöer växer bl.a. hultbräken, fjällskräp, kärrfibbla och nordbräken. I de gamla granskogarna trivs naturskogsarter som lappmes, lavskrika, talltita, tretåig hackspett, liten sotlav och gammelgransskål. I de mossrika granskogarna har också den lilla orkidén spindelblomster observerats. I de högre liggande delarna är grankloner vanliga. Grankloner återfinns också på flera ställen i fjällbjörkskogen och ända upp på kalfjällets vindpinade fjällhedar.

På fjällsluttningarna övergår granskogen gradvis till mer rena fjällbjörkskog med stort inslag av enbuskar. På försommaren bjuder fjällbjörkskogen på vacker fågelsång och en rik blomsterprakt av låga örter som fjällviol, hönsbär och skogsstjärna. I fuktigare stråk vid vattendragen är vegetationen mycket frodig med gott om högrörter. På några ställen har orkidén korallrot noteras. Lokalt syns påverkan av tidigare utbrott

av fjällhöstmätare. Till fjällbjörkskogens fåglar hör bergfink, blåhake, dalripa, gråsiska och gök. På fjällplåtarnas moränkullar bildar fjällbjörkskogen ett för många arter värdefullt nätverk mellan myrar, sjöar och rishedar.

De hänglavsrika granskogarna och fjällbjörkskogarnas gräs och örter är viktiga renbetesmarker. I äldre tider har också annat boskapsbete förekommit i reservatets skogar. Lokalt förekommer vedtäkt för husbehov.

Våtmarker

Naturreservatets myrar är i stort sett hydrologiskt intakta och många olika myrtyper är representerade. Öppna fattiga till intermediära terrängföljande starrkärr är vanligast med små källor och myrsjöar. Lokalt kan strömmande mineralrikt markvatten ge upphov till en mer kalkpräglad vegetation. Det finns några större våtmarkskomplex med strängar, flarkar och små myrgölar, t.ex. öster om Rödstensknulen och kring Satsån. De små myrarna som finns insprängda i fjällbjörkskogarna och granskogarna är värdefulla miljöer för flera av våtmarkernas insekter och fåglar, bl.a. den rödlistade videsparven.

Utsikt mot Gitsfjället från en sluttande myr nedanför Satsfjället. Grankloner står långt upp på de öppna fjällplåtarnas hedar och våtmarker. Foto: Lena Lundevaller.

På fattigkärren blommar rikligt med blodrot, kung Karls spira, kärrspira och kråklöver. Arter som i södra delarna av landet växer i rika miljöer, som slätterblomma, tätört och snip, är vanliga. På översilad mark och längs bäckar växer björnbrodd, fjällögontröst och orkidéerna brudsporre och fläcknycklar. I rikare våtmarksmiljöer, t.ex. öster om Satsfjället, återfinns typiska mossor som filtrundmossa, kärtrumpet-

mossa, purpurvitmossa, stor skedmossa med flera. Myrarnas rika fågelliv hörs på försommaren lång väg. I myrgölarna häckar bläsand, enkelbeckasin, smalnäbbad simsnäppa och sångsvan.

På naturreservatets fjällplatåer breder vidsträckta myrar med videbuskmarker ut sig. Videbuskmarker finns också intill sjöar och längs många vattendrag, t.ex. Lysenbäcken, Fiskonbäcken och Satsån. Hög markfuktighet är en förutsättning för utbredning av videbuskmarkerna. Videbuskmarkerna kan vara svårframkomliga med högvuxna viden som lappvide, ripvide och ullvide. Videbuskmarkerna saknar ofta undervegetation, men längs vattendrag, där buskagen är glesare av återkommande översvämningar och isrörelser, växer olika gräs och örter. I videbuskagen längs Rufsenbäcken blommar fjällskära, fjällkåpa, humleblomster, kung Karls spira, rosenrot och svarthö.

Flera av våtmarkerna var tidigare viktiga fodermarker. Fuktängarna längs reservatets bäckar har under lång tid hållits öppna av is och bete. Numera slås inga myrar i reservatet, men de är fortfarande viktiga som älgmarker och renbetesmarker. Särskilt på våren söker sig renarna till våtmarkerna för att beta. Våtmarkerna används också som flyttleder och samlingsställen i samband med renskiljning.

Hävdade marker

Hela Satsfjällets naturreservat är ett kulturlandskap där renbete och traditionellt samiskt nyttjande har pågått under mycket lång tid. Inom naturreservatet finns också marker som hävdats med slätter, bl.a. myrmarker och bäckraningar. Några av reservatets myrar söder om Klimpfjäll och Saxnäs slåttrades in på 1950-talet. Hävdgynnad flora och fauna kan också finnas på öppna marker, t.ex. vid fiske- och renvaktarstugor, rengården och idag övergivna renvallar. Tidigare gick kreaturen på skogen under sommarhalvåret och även myrar på fjället användes till bete. Fjällbjörkskogens lövträd och buskar utgjorde också en betydande del av vinterfodret.

De hävdade markerna är viktiga för många arter, inte minst slätter- och betesgynnade kärlväxter, fjärilar, humlor och vildbin. Floran består av karaktäristiska fjällväxter och hävdgynnade ängsväxter. Idag sker ingen slätter eller kreatursbete i naturreservatet. Vid det övergivna samevistet Rufsenvallen finns en öppen renvall i fjällbjörkskogen. Enbuskar har börjat bilda täta bestånd. Kvar dröjer sig hävdgynnade växter som fjälltimotej, prästkrage, smultron, stagg, vårbrodd, ängsfryle och ängssyra. Gamla renvallar och rengården går ofta att lokalisera i terrängen med hjälp av den, i jämförelse med omkringliggande mark, frodiga gräsvegetationen. Vid Skearmoejåahlte har fjällbinka, fjällgentiana, lappsyra, fjällkattfot och månlåsbräken noterats.

Renvallen i fjällbjörkskogen vid Rufsenvallen. Snömärkeslaven på björkarna ger en indikation på hur högt snön brukar ligga. Foto: Lena Lundevaller, juli 2021.

Längs vägkanten mellan Saxnäs och parkeringen vid Satsfjället växer flera hävd-gynnade växter, som fjällögontröst, kattfot, liten blåklocka, ormrot, prästkrage, slätterblomma och ängsfryle.

Fjällhedar och kalfjäll

Fjällhedarnas landskap är mångformigt. På fjällplataerna och fjällsluttningarna ovanför fjällbjörkskogen breder ris- och gräshedar ut sig följt av steniga fjälltoppar och rasbranter utan sammanhängande växttäcke. På fjällhedarna och kalfjällsområdena är jordtäcket mycket tunt, klimatet tufft och vegetationsperioden kort. Arternas behov av vatten, förmåga att anpassa sig till lokalklimatet samt den naturliga dynamiken i landskapet med bl.a. vindblottor och ras återspeglas väl i utbredningen av naturtyperna.

Rishedar är den vanligaste naturtypen i Satsfjällets naturreservat. De torra, näringsfattiga rishedarna har en hårdig dvärgvuxen och krypande busk- och risvegetation av främst dvärgbjörk, dvärgvide, kråkbär och ripbär tillsammans med bl.a. dvärgfingerört, fjällglim, fjällgröna, klynnetåg och krypljung. På fjällhedarna finns också mer eller mindre kala marker i form av vindblottor och blocksänkor. Vid snölegor och andra exponerade miljöer växer tåliga mossor, som fjällborstmossa och hjälmossa, samt enstaka låga växter som dvärgranunkel, polartåg och stjärnbräcka.

Spritt i naturreservatet finns också mer näringsrika fjäll med blommande gräsmarker och översilade fukthedar med arter som bågfryle, fjällglim, fjällvedel, fjällögontröst,

groddlumner, jungfru Marie nycklar, lappspira och sipperblindia. Högt upp på kal-fjället förekommer mindre områden med gräsmarker och lågt växande örter som fjällkåpa, fjällnoppa, fjällveronika och tätört.

På reservatets fjällhedar syns fåglar som fjällabb, fjällpipare, fjällripa och korp. Bland dvärgbjörkarna och videsnåren på rishedarna vid Fiskonfjället och Nihkierjabpe häckar lappsparv. Kring fjällhedarnas ris och örter fladdrar fjällgräsfjäril, fjällbastardsvärmare och hedblåvinge. Sommartid söker sig renarna till de öppna fjällhedarna för att undkomma insekter och beta.

Det mäktiga moränbacklandskapet vid Sliptjehke med rishedar och små sjöar. Foto: Per Nihlén.

På de mest exponerade fjälltopparnas grus- och hållmarker och sluttningarnas rasbranter saknas sammanhängande växttäckte. Vegetationen består, som vid Feahlka, av små tuvor av bl.a. axfryle, dvärgranunkel, fjällhavre, fjällbräsa och snöbräcka. I Satsfjällets rasbranter växer fjällnörel, krusbräken och taggbräken. Nordost om Fiskonfjället finns två serpentinit lokaler som har en skap gräns mellan den låga buskvegetationen som domineras av dvärgbjörk, dvärgvide och nordkråkbär och det kala vittrade serpentinfjället med några få serpentintoleranta arter som grönbräken, kal fjällarv och grå raggmossa. Norr om Rööpsentjåalhte växer smal ängssyra tillsammans med bl.a. fjällnejlika, kal fjällarv och snöbräcka. Fjällbranternas klipphyllor är viktiga födosöks- och boplatser för reservatets rovfåglar.

Sjöar och vattendrag

I naturreservatet Satsfjället är det mycket gott om små forsande fjällbäckar och klara sjöar men det finns också några större åar och sjöar. Vattenkvaliteten är god och fisk

kan, med undantag för Satsbäcken och Satsån, vandra fritt genom vattensystemen i naturreservatet. Reservatet ligger inom Ångermanälvens avrinningsområde.

Från den flacka fjällplatåns fjälltoppar och sjöar slingrar sig ett flertal bäckar mot Kultsjön, t.ex. Njeerevjohke, Atjobäcken, och Satsån. Fiskonbäcken har sina källflöden vid sjön Aavtjoejaevrie och rinner genom de centrala delarna av reservatet förbi några sjöar innan den mynnar i Kultsjön. I den kuperade terrängen har vattendragen många långsträckta forsar, t.ex. Fiskonbäcken mellan Övre Fiskonsjön och Buhtjervuemie. På flackare mark får vattendragen ofta ett vackert meandrande lopp omgivna av täta videbuskmarker och vidsträckta våtmarker, som Satsån. Några mer nordliga arter i och längs de små bäckarna är fjälligelknopp, fjällsyra och rundbäckmossa. Intill Lysenbäcken blommar i de prunkande videbuskagen fjällnejlika, fjällruta, fjällveronika och lappspira.

Högt upp på fjället finns några stora sjöar, bl.a. Fetsjön 893 m.ö.h., Aavtjoejaevrie 897 m,ö,h. och Övre Fiskonsjön 859 m.ö.h. I de små sjöarna i moränbacklandskapen mellan Tjåalmegejaevrie och Aavtjoejaevrie är vattnet kristallklart med ursprungliga och reproducerande stammar av öring och röding. Det finns också i naturreservatet betydelsefulla helt fisktomma sjöar. De är ofta grunda och kan tidvis vara uttorkade och vintertid bottenfrusna. Den rika produktionen av olika kräftdjur och insekter i dessa sjöar är en viktig födokälla för reservatets fåglar som exempelvis alfågel och smålom. Vid bl.a. Lysenbäcken, Fiskonbäcken och Satsån finns det gott om små myrsjöar. Dessa är näringsfattiga med låg produktivitet och genom påverkan av humussyror naturligt sura. De fågelrika sjöarna i sydöstra delen av naturreservatet ingår utanför naturreservatet i ett större våtmarkskomplex kring Vaellienjohke i Gitsfjällets naturreservat. Sjön Sliptjehke har sitt utlopp i Slipsikån och avvattnas därför, till skillnad från reservatets övriga sjöar och vattendrag, söderut mot Borgasjön.

I Satsån finns en dammanläggning för Saxnäs elförsörjning. Kultsjöns vattenstånd varierar i enlighet med vattendom. Sjön är vattenmagasin till Stalons vattenkraftverk. Historiskt har fisk planterats ut i området för att förbättra nätfisket efter matfisk. Mer nutida fiskutsättningar har varit för att förbättra sportfisket. Upprepade utsättningar av öring har skett i bl.a. Satssjön. I Kultsjön sätts regelbundet fisk ut som kompensation för Ångermanälvens vattenkraftutbyggnad.

Arter

Naturreservatet har en för fjällen och andra alpina miljöer typisk flora och fauna, se beskrivningarna av naturtyperna ovan och bilaga 2.

En förhållandevis stor andel av arterna i fjällen förekommer inte i någon annan landskapstyp, samtidigt som få fjällarter är rödlistade. Fjällens blommande växter är viktiga för många insekter. I reservatet lever t.ex. grå blåbärsfältmätare (NT), lapphumla (NT), myrgräsfjäril och violettkantad guldvinge (NT). Specialiseringen med avseende på livsmiljö och levnadssätt är ofta stor, exempelvis har fjällhumlan (NT) sina bon i övergivna sork- eller lämmelbon och den lilla fjärilen myrvislare lägger sina ägg på hjortronblad. Rikligt med garnlav (NT) finns både i fjällbjörk- och gran-skogarna. På små granar på fjällhedarna, t.ex. vid Satsfjället, växer på de fågelgödda snöfria toppgrenarna urnlav (NT). Naturreservatet har också en värdefull flora av serpentintoleranta arter, t.ex. växer vid Sliptjehke kal fjällarv.

I och med att Satsfjället är ett större sammanhängande fjällområde, är många av fjällens typiska fåglar och däggdjur representerade, som exempelvis fjällabb, fjälllämmel, korp och ripa. I naturreservatet finns gott om lekplatser för landets fyra spelande fåglar, dubbelbeckasin (NT), brushane (VU), orre och tjäder. Reservatets vattendrag och små sjöar är också viktiga livsmiljöer för många fåglar, bl.a. bergand (EN) och kricka (VU). I några av de fisktomma sjöarna har fjällsköldbladfoting (NT) noterats.

Med sin breda ryggsköld liknar de centimeterstora fjällsköldbladfotingarna små rockor där de i slutet av sommaren simmar runt och letar föda i bottenlammet på reservatets små sjöar. Som ägg kan de överleva långa tider om sjön torkar ut. Foto: Per Harald Olsen, Wikipedia.

Naturliga populationscykler, t.ex. av smågnagare, ripor och insekter, är en förutsättning för många av naturreservatets rovdjur och fåglar. Kungsörn (NT), björn (NT), järv (VU) och lodjur (VU) rör sig över stora ytor och kan därför av och till påträffas inom i stort sett alla naturreservatets naturtyper. I naturreservatet har också den starkt hotade fjällräven (EN) sin hemvist. Tidvis förekommer fjälluggla (CR), fjällvråk (NT), och jaktfalk (EN). Intill Kultsjön och vid Satsbäcken har spår från ÅGP-arten utter (NT) observerats.

Kulturhistoria

Landskapet bär många spår och lämningar efter människor som levt i, färdats genom och bott i området i årtusenden. Naturreservatet har en hög täthet av fornlämningar från olika tider. Vid en boplats intill Sliptjehke har det gjorts fynd av skärvstenar och avslag från stenåldern. Hela reservatet är ett samiskt kulturlandskap. Det finns några idag övergivna kåtplatser och visten. Gott om kåtabottnar och härdar är det bl.a. vid Övre Fiskonsjön och Tjåalmejejevrie. Renvallarna intill samevistena är på flera ställen fortfarande synliga i terrängen. De första nybyggena i närområdet fick insyningstillstånd på 1820-talet.

Karaktäristiskt för det sydsamiska området är att samefamiljerna bedrev så kallad intensiv renskötsel med ett mindre antal djur nära inpå. Detta återspeglas till exempel i platsnamnet Buhtjervuemie, där *vuemie* är en vid skogig dal och *buhtjedh* mjölka. Rufsenvallen ligger vackert i fjällbjörkskogen. Marken är tydligt betespräglad och det finns många spår av härdar och kåtplatser. I den knappt synliga rengärden mjölkades renar långt in på 1900-talet. Vid Vielmiesmehkies sameviste, strax norr om naturreservatet, finns privata kåtor och byggnader, varav flera har restaurerats.

Rufsenvallens kåtor har rasat ihop. På den stora renvallen växer snår med enbuskar och viden och de stensatta härdarna göms under grästuvor. Foto: Lena Lundevaller, juli 2021.

Det första nybygget togs upp i Saxnäs 1824. Enligt O.P. Pettersons verk om byarna i Vilhelmina ska redan 1786 ett nybygge tagits upp i Klimpfjäll. Det insynades dock först 1831. Vid denna tid bosatte sig också renskötande samer bl.a. vid Lövberg. Lederna över fjället mellan fjälldalarna, som den mellan dagens Borgafjäll och Saxnäs, var i äldre tider viktiga färdvägar mellan dalarna. För bönderna kring Raukasjö var leden

över fjället till Klimpfjäll en viktig färdväg till gårdarna i Kultsjödalen och vidare till handelsplatserna i Norge.

Reservatets biologiska kulturarv bidrar till att synliggöra hur människan skapat förutsättningar för landskapets biologiska mångfald. Förutom renbete har området också använts för fiske, jakt, ved och material för renskötselns och gårdarnas behov med mera. Skogarna och videmarkerna nyttjades som betesmark, för lövtagning till vinterfoder och där hämtades material till byggnader, hägn, redskap och möbler. Flera av områdets växter har haft stor betydelse i det traditionella kosthålet, till exempel kvanne, torta och lappsyra.

Viktiga beståndsdelar i kulturlandskapet är också det immateriella kulturarvet med eller utan synliga anläggningar. Det innefattar berättelser, traditioner, viktiga platser, gamla naturnamn och historier om människorna som nyttjat landskapet. Exempel på detta är Jaametjåalhte, sammansatt av orden *jaama*, död och *tjåalhte*, litet fjäll. Autjoklimpen är enligt samisk tradition ett heligt fjäll. Silverbruden, som ska ha varit en av de underjordiska, ligger enligt berättelserna begravd vid fjället. I området finns även mer fysiska spår av ett andligt/religiöst liv i form av samiska gravar och bengömmor. I bilaga 1 ges förklaringar till några namn på platser i naturreservatet.

Turismen sköt fart på 1930-talet i Saxnäs efter att byn fått vägförbindelse till Vilhelmina. På Satsfjällets södra sida står en liten stuga, Ricklunds fjällateljé. Konstnärsparet Folke och Emma Ricklund grundade i början på 1940-talet ett konstnärscentrum kring sin gård i Saxnäs. På 1970-talet arrangerades några kvinnomarscher av Västerbottens länsturistnämnd på vandringsleden mellan Saxnäs och Borgafjäll. Leden kallas numera Konstleden, som en fortsättning på Konstvägen sju älvar, mellan Holmsund och Borgafjäll. Vid sommarparkeringen intill Satsfjället står konstverket Tsiegle - Vägvisaren av konstnären Tomas Colbengtson. Idag är turism och renskötsel de främsta näringarna kring Kultsjön.

Friluftsliv

Byarna Saxnäs och Klimpfjäll är naturliga startpunkter för besök i området. Från Saxnäs finns det bilväg de sex kilometrarna till naturreservatets entré vid Satsfjället. Norr om naturreservatet passerar turistvägen Villdmarksvägen. Turistvägen går i en 40 mil rundslinga mellan Vilhelmina – Saxnäs – Stekenjokkplatån – Strömstund – Dorotea – Vilhelmina.

Satsfjällsområdet är sedan lång tid tillbaka ett uppskattat besöksmål för rekreation och friluftsliv året runt. Populära aktiviteter är bla. vandring, skidåkning, skoteråkning längs leder, övernattnig i tält och stuga, naturstudier, fiske, småviltjakt, svamp- och

bärplockning. I naturreservatet finns flera fjälleder och intressanta besöksmål. Storslagna scenerier över fjällandskapet ges inte bara från reservatets fjälltoppar utan också under relativt enkla turer längs reservatets leder.

Besökare behöver inte gå långt för att mötas av praktfulla vyer över fjällandskapet. Närhet till väg och till Saxnäs och Klimpfjälls utbud av service tillsammans med systemet av leder bidrar till att naturreservatet året runt kan bjuda på många fina fjällupplevelser under en dagstur. Vintertid kan reservatet nås under en dagstur med skoter från flera av länets turistorter, bl.a. Borgafjäll och Kittelfjäll. Förutom vid reservatets entré intill Satsfjället finns det några parkeringar intill vägen vid ledstarterna längre västerut.

Toppröset på Satsfjället. Foto: Peter Jonsson.

Satsfjällets naturreservat har höga upplevelsevärden med många intressanta besöksmål, se bilaga 4. Naturreservatet bjuder på ett storslaget fjällandskap med vidsträckt fjällplataer och fjälldalar, brusande bäckar, grönskade fjällbjörskogar och gamla granskogar. I reservatet finns fyra områden med höga attraktionsvärden som kan nås via naturreservatets leder och stigar:

1. **Sliptjehke:** Bjuder på vida utblickar över ett mäktigt fjällandskap med små moränkullar och sjöar där det upplåts fiske. Vid sjön Sliptjehke finns en övernattningsstuga. Lapplandsleden, vandrings- och skidleden mellan Borgafjäll och Hemavan, passerar Sliptjehke.
2. **Röskalet:** Ett populärt utflyktsmål på vårvintern där det grävs solgropar och grillas korv.

3. **Satssjön:** Fiskonfallet är ett vackert vattenfall nära parkering och väg. Lättillgängliga fiskevatten i Fiskonbäcken och Satsjön.
4. **Satsfjället:** Många vackra vyer mot Kultsjödalen och Gitsfjällets naturreservat. Ett landskap som inspirerat flera konstnärer. Vid parkeringen står konstverket Tsiegle och söder om Statsfjället är konstnären Folke Ricklunds fjällateljé öppen för besök. Rastskyddet vid Satsån är ett populärt utflyktsmål på skidor och med skoter. Fint, delvis lättillgängligt, fiske i Satsån. Vandringsleden och skidleden fortsätter till Borgafjäll.

Förutom fjällederna finns det få fasta besöksanordningar för friluftslivet. Fina naturliga rastplatser går att finna vid reservatets många sjöar och vattendrag, med drickbart vatten. Utanför fjällederna kan terrängen bitvis vara mer svårframkomlig med branta fjäll och vidsträckta täta videsnår. Vintertid sker frekvent laviner på fjällsluttningarna.

Området har en lång samisk historia och i hela naturreservatet bedrivs aktiv renskötsel. Det finns gott om fornlämningar och berättelser som kan berätta om människorna som levtt i området och hur det nyttjats genom tiderna.

Naturreservatet erbjuder också mer vildmarkspräglade upplevelser utan ljud- och ljusstörningar, som rofyllda vandringar, bivacksbygge, naturfotografering, toppturer, norrskens- och stjärnskådning. Två relativt lättillgängliga områden är Satsfjällsområdet söder om Pojken och fjällplatån kring Sliptjehke. Där är det under barmarksperioden främst andra besökare och ledmarkeringar som kan påverka naturupplevelsen. Vintertid syns och hörs skotertrafiken vid Sliptjehke. Vid Satsfjället är skoterleden mellan Saxnäs och Borgafjäll separerad från vandrings- och skidlederna. Naturreservatet ligger till stora delar inom permanent område med terrängkörningsförbud enligt terrängkörningslagen. Där är det förbjudet att köra snöskoter utanför skoterlederna, förutom vid Röskalet där det är tillåtet att parkera skotern 300 x 300 meter från ledmarkeringarna.

I närområdet finns norr om naturreservatet flera privata fritidshus och uthyrningsstugor samt byarna Klimpfjäll och Saxnäs med olika former av service. Flera företag hyr ut utrustning för sommar- och vinteraktiviteter och erbjuder olika former av arrangemang och turer, exempelvis skoterturer, terrängcykling, guidad ripjakt, sportfiske och helikoptertransporter. Se också kapitel 7-9.

Fiske och jakt

Området har flera fina fiskevatten efter öring och röding. Fisket är varierat och det finns vatten för allt från den erfarne flugfiskaren till spinnfiskare, pimpelfiskare och

barnfamiljer. Sportfiske till allmänheten upplåts 2023 med statens fiskekort i Satssjön, Satsån och en bit av Fiskonbäcken. I delar av Satsån är endast flugfiske tillåtet. Med statens fiskekort kan vandrare och skidåkare längs Lapplandsleden mellan Sliptjehke och Sturje fiska i de små sjöarna inom 500 meter från leden. I övriga sjöar i Sliptjehke - Sturjeområdet erbjuds ett kvoterat fiske efter öring och röding. Pimpelfisket i Satssjön är uppskattat men fiskepopulationerna är delvis påverkade av dammen i Satsån. Det har planterats ut fisk i sjön i flera omgångar. Fiskecentrum och Kultsjögården i Saxnäs erbjuder tillsammans med Vilhelmina södra sameby ett kvoterat flugfiske i övre delen av Fiskonbäcken. Övriga sjöar och vattendrag i naturreservatet är inte öppna för allmänhetens fiske.

Bland jägare är ripjakten på de öppna fjällvidderna särskilt uppskattad. I hela naturreservatet sker upplåtelse av småviltjakt till allmänheten, till exempel höstens ripjakt, liksom upplåtelse för ortsbornas älgjakt.

Det innebär att det finns fiske- och jaktområden nära väg men också mer otillgängliga områden som nås efter en lång vandringssträcka eller med helikopter. Vintertid kan hängivna smygjägare efter ripa och pimpelfiskare ta skoterlederna till kalvfjällsområdena och fiskesjöarna. Vilka områden som är upplåtna för jakt och fiske kan variera liksom tillåtna fångstredskap, förbudstider, baglimits med mera. Se också kapitel 9.

Renskötsel

Renen och renskötsel med binäringar är sedan lång tid en naturlig del av områdets helhetsvärden och betydelsefulla för landskapets utseende och funktion. Området är för Vilhelmina södra sameby ett viktigt kalvningsland och betesområde från tidig vår till sen höst.

Hela naturreservatet ligger inom Vilhelmina södra samebys åretruntmarker. Vilhelmina södra sameby är en fjällsameby med åretruntmarker i Dorotea och Vilhelmina kommuner. Länsgränsen i sydväst är också gräns mellan Vilhelmina södra sameby och Voernese sameby.

På våren släpps renarna öster om Gitsfjället och de vandrar därefter i takt med snösmältningen västerut. Reservatets hänglavsrika barr- och fjällbjörkskogar är viktiga under tidig vår då skare, tjockt snötäcke och is gör det svårt för renarna att gräva efter föda. Under våren och försommaren vistas renarna på områdets snöfria sydsluttningar, myrar, källor och bäckdrag och i fjällbjörkskogen där grönskan kommer tidigt, som kring Fiskonfjället. Vajorna söker sig till lämpliga kalvningsplatser där terrängen är

småkuperad och skyddad från vind, som i områdena kring Satsfjället, Ruhkiesvaartoe, Fiskonfjället och Autjoklinten. Under sommaren sprider renarna ut sig över fjällslutningarnas och fjällplåtarnas fjällhedar för att undkomma värmen och insekter, som de öppna fjällplåtarna kring Aavtjoejaevrie, Sliptjehke och Tjåalmegejaevrie och vidare mot Stekenjokk. Under hösten söker sig renarna åter mot fjälldalarna för att få skydd från snö och kalla vindar under pälshytet, för att sedan fortsätta vidare österut mot myrarna för att beta. Även fjällbjörkskogens svamp är denna tid omtyckt föda. Sen höst sker flytten till vinterbeteslanden.

Särskilt känsliga perioder för störningar från andra verksamheter och aktiviteter, som exempelvis skoterkörning och småviltjakt, är under vår- och höstflytt, kalvningstiden från början av maj – juni samt vid samling för kalvmärkning under högsommaren och höstslakt i september. Området är också viktigt för husbehovsfiske och jakt. Se också kapitel 5 och 8.

Forskning och miljöövervakning

Inom Satsfjällets naturreservat pågår forskning och stödåtgärder för bevarande av fjällräv. Området omfattas av miljöövervakningsprogrammet för häckfåglar. Det finns några provtagningsstationer inom VISS, vatteninformationssystem Sverige. Området ingår också i NILS-programmet (nationell inventering av landskapet i Sverige) som följer förändringar av terrestra naturtyper. Under 2010-talet har det gjorts några fördjupade forskarstudier av berggrunden i naturreservatet, bl.a. vid Sliptjehke.

Plandel

Plandelen beskriver naturreservatets skötsel och förvaltning. För varje skötselområde redovisas bevarandemål och skötselåtgärder. Skötselområdets bevarandetilstånd anses gynnsamt när de angivna bevarandemålen är uppnådda.

Naturreservatets övergripande bevarandemål är att förvaltningen av naturreservatets natur- och kulturmiljöer ska syfta till att bevara värdefulla naturtyper, livsmiljöer och arter. Inom ramen för bevarandet av värdefulla naturtyper och arter ska naturreservatet också kunna erbjuda ett varierat utbud av naturupplevelser och friluftaktiviteter. Förvaltningen och skötseln av naturreservatet ska vara inriktad på att långsiktigt bevara naturmiljöerna och de naturliga processer som ständigt förändrar dem. Skötseln ska också tydliggöra reservatets upplevelsevärden och besöksmål för friluftslivet. Naturreservatet ska förvaltas med en helhetssyn på reservatets värdefulla naturmiljöer och arter samt med hänsyn till renskötselns förutsättningar.

I naturreservatet verkar också andra aktörer än Länsstyrelsen, t.ex. kommunen, turistföretag och föreningar. Det finns anläggningar som inte ingår i naturreservatets förvaltning, t.ex. ansvarar kommunen för några skoterleder.

5. Allmänna påverkansfaktorer

Inom naturreservatet sker en lång rad naturliga processer som påverkar naturtypernas och arternas utbredning. Landskapets mosaik av naturtyper och naturlig dynamik är värdefull för många av skötselområdenas arter. Variationerna i bytesdjur, påverkar populationerna av flera av reservatets rovdjur och rovfåglar, bl.a. den hotade fjällräven. Förändringar av klimat och i renskötseln påverkar också naturtypernas och arternas utbredningsområden. Se också kapitel 4.

Bevarandet av naturreservatets natur-, kultur- och friluftsvärden är i flera fall beroende av faktorer utanför det skyddade området och som inte kan regleras i reservatsföreskrifterna. Det kan exempelvis handla om åtgärder som orsakar förändrad hydrologi, utsläpp av förorenade eller gödande ämnen, vandringshinder i vattendrag, ljus- och ljudstörningar.

Klimatförändringar

Klimatet påverkar på många sätt förutsättningarna och förekomsten av livsmiljöer för fjällens växter och djur. Klimatförändringar, som t.ex. förändrad nederbörd, temperatur och snötäcke, kan både direkt och indirekt påverka den biologiska mångfalden och ekosystemen inom naturreservatet. Många av reservatets växter och djur är

konkurrenssvaga och/eller har sin huvudutbredning i för fjällen specifika livsmiljöer. Det gör dem extra känsliga för förändringar i livsmiljön.

En förskjutning av naturtyperna, där viden, fjällbjörk och gran kryper högre upp mot fjällens lågvuxna rishedar, kommer också på sikt att påverka besökarens upplevelse av naturreservatets idag öppna storslagna fjällandskap. Rödingen som trivs i reservatets kalla, syrerika vatten kan få konkurrens av mer anpassningsbara arter som t.ex. mört och abborre. Varmare och snöfattigare vintrar kan komma att påverka fjällräv och hermelin, bl.a. genom att den vita vinterpälsen inte längre ger kamouflage. På vegetationskartan från 1983 har Autjoklimpen permanenta snölegor där berget idag är synligt. Dynamiken hos bl.a. smågnagare, rippopulationer och fjällhöstmätare kan förändras. I ett varmare klimat ges också för området främmande arter ökade möjligheter att etablera sig. Exempelvis har i området rödräv etablerat sig högre upp i fjällvärlden vilket bl.a. missgynnar fjällräven i området. En ökad intensitet i nederbörden under sommaren ökar risken för skred och slamströmmar. För samebyarna kan åretruntmarkerna få ökad betydelse större del av året.

Renskötsel och samiskt kulturarv

Den långa traditionen av renbete och traditionellt samiskt nyttjande har betydelse för såväl upprätthållande av delar av fjällandskapets biologiska mångfald. Exempelvis finns det öppen mark kring samevisten och gamla renvallar som kan hysa hävdgynnade arter. Alltför intensivt renbete samt terrängkörning i känsliga miljöer kan medföra slitage, bl.a. betes- och markskador.

Renbete kan beroende på intensitet och lokala förhållanden både gynna och missgynna enskilda arter och deras livsmiljöer. Renskötselns inverkan på den biologiska mångfalden varierar stort inom naturreservatet beroende på lokala förhållanden som bl.a. renbetets intensitet, klimat, naturtyp samt olika arters behov av dynamik i landskapet och känslighet för bete.

Renbete är generellt inte en negativ påverkansfaktor på reservatets naturtyper. Körning med motorfordon på barmark i samband med renskötsel är tillåtet enligt terrängkörningslagen.

Hela Satsfjällets naturreservat ligger inom Vilhelmina södra samebys åretruntmarker och är riksintresse för rennäringen enligt 3 kapitlet 5 § miljöbalken. Området är kärnområde för bete och kalvning från tidig vår till sen höst.

Skötselplanen har inga skötsel mål eller åtgärder som anger hur renskötseln bör bedrivas för att bevara reservatets naturtyper och arter. Se också kapitel 4 och 8.

Slitage och andra störningar

Mark- och vegetationsskador från slitage samt störningar på fågel- och djurlivet förekommer lokalt inom Satsfjällets naturreservat. Samtidigt kan måttlig störning, t.ex. av bete och tramp, under vissa förhållanden vara gynnsamt för vissa konkurrenskänsliga kärlväxter, lav- och mossarter, eftersom det förhindrar etablering av sammanhängande vegetation.

I känsliga naturmiljöer kan olika former av slitage orsaka erosion samt påverka arters naturliga förekomst och spridningsmönster. Reservatets fjällhedar, hedbjörkskogar, fuktstråk och våtmarker är särskilt känsliga för påverkan på markstrukturen och hydrologin. Skador kan bl.a. uppstå från upprepat tramp från djur och människor, terrängcykling och hårt bete. I naturreservatet rör sig besökare främst längs lederna. För att förebygga skador har reservatets sommarleder förstärkts med spänger på våtmarker och delvis på fjällhedar. På några av reservatets våtmarker och fjällhedar märks pågående erosion i marktäckets till följd av terrängkörning och upprepat tramp, t.ex. kring Satsfjället och vid Sliptjehke. Även terrängkörning vintertid kan medföra skador på exponerad vegetation, t.ex. vid vindblottor på lavhedar och på fjällbjörkar som är delvis dolda i snön.

Andra former av störningar, exempelvis antropogent buller, ljusstörningar, föroreningar samt närvaro, kan också påverka naturtyper och arters förekomst. Fjällens klimatförhållanden medför att naturmiljöer och arter kan vara mer känsliga för slitage och andra störningar jämfört med på andra platser. Jaktfalken, som i vårt land endast häckar i ren fjällmiljö, är känslig för störningar av bergsklättring samt skid- och skoteråkning nära bobranten. Inventeringar har visat på en minskad förekomst av boplatser för några av de stora rovdjuren i området.

Naturreservatets goda vattenkvalité är en förutsättning för flera av reservatets friluftaktiviteter. De limniska miljöerna med värdefulla fiskbestånd och fågellokaler kan påverkas av exempelvis broar och spänger som blir vandringshinder, överfiske och sanitära förhållanden vid populära besöksmål. Besökarens olika aktiviteter kan också påverka enskilda besökarens natur- och friluftsupplevelser i naturreservatet. Det kan t.ex. röra sig om buller, trängsel och nedskräpning. Klättring och offpiståkning kan utlösa ras och laviner på de branta fjällsluttningarna.

Faktorer som kan påverka risken för skador och störningar är t.ex. typ av verksamhet samt tidpunkt, exempelvis årstid eller tid på dygnet. Vår och försommar är en särskilt känslig period när renar och många av reservatets vilda djur och fåglar kan påverkas extra mycket av störningar från bl.a. besökare, drönarflygningar och terrängkörning.

Av betydelse är också intensiteten, som t.ex. tidsperiod mellan återkommande störningar samt antal personer, djur eller fordon.

Reservatsföreskrifterna omfattar verksamheter inom naturreservatet. Reservatets naturmiljöer och friluftsvärden kan också påverkas av aktiviteter och anläggningar utanför naturreservatet. Se också kapitel 6-8.

Bevarandemål

- Skador i form av slitage och andra störningar på känsliga naturmiljöer och arter ska i möjligaste mån undvikas.
- Endast mindre delar av respektive naturtyp får vara påverkade av slitage, från exempelvis tramp och terrängkörning.
- Det ska inom naturreservatet finnas områden utan ljus- och ljudstörningar.

Skötselåtgärder

Förvaltningen och skötseln ska vara inriktad på att förebygga och åtgärda skador och slitage på naturreservatets naturmiljöer samt störningar på arter. Åtgärder ska också vidtas för att förebygga och åtgärda skador och störningar som påverkar förutsättningarna till ett varierat och rikt friluftsliv i naturreservatet.

- Åtgärder för att förebygga och åtgärda uppkomna skador och störningar på känsliga naturmiljöer och arter.
- Åtgärder för att förebygga och åtgärda störningar mellan olika typer av friluftaktiviteter.
- Innan åtgärd bör skadans omfattning och om möjligt orsak kartläggas och ligga till grund för en plan för åtgärd. Genomförd åtgärd ska följas upp.

Vilken insats som är lämpligast beror bl.a. på skadans utbredning, orsak och naturtyp. Det kan handla om anordningar för kanalisering som leder och spänger samt zoner i tid och/eller rum. Det kan också vara aktuellt med förebyggande information och samverkan med verksamhetsutövare i området. Färd genom naturreservatet bör i första hand ske längs leder. Hänsyn ska tas till renskötselns förutsättningar. Länsstyrelsens möjlighet att enligt terrängkörningslagen tillfälligt stänga områden under känsliga perioder, som t.ex. vår- och höstflytt, kvarstår.

Särskild vikt bör läggas vid att förebygga och åtgärda körskador och slitage från tramp på våtmarker och fjällhedar, påverkan på värdefulla växtlokaler samt störningar vid rovdjurens boplatser. Det är också viktigt att åtgärda eventuell påverkan på fiskfaunan

och vattenkvalitén samt säkerställa att det finns tillgång till dricksvatten. Aktuella åtgärder kan exempelvis vara spänger och annan markförstärkning, omlokalisering av leder och körstråk till mindre känsliga naturmiljöer samt säkerställa att det är goda sanitära förhållanden vid populära rast- och övernattningsplatser.

Det är viktigt att säkerställa att det inom naturreservatet långsiktigt finns områden utan ljus- och ljudstörningar. Inom ramen för bevarandet av reservatets naturmiljöer och arter kan vid behov åtgärder vidtas för att bevara och utveckla reservatets rika utbud av friluftsupplevelser och friluftaktiviteter, som exempelvis separering av skid- och skoterleder. Det ska också finnas områden utan friluftsanläggningar.

6. Skötselområden natur

Satsfjällets naturreservat är indelat i sex skötselområden. Skötselområdena är översiktligt avgränsade utifrån de övergripande naturtyperna, likartade livsmiljöer och arter, vilka åtgärder som ska genomföras samt metodik för uppföljning. Naturreservatet har en mycket större variation i naturmiljöer i den större skalan än vad som redovisas på skötselkartan. Stora områden med videbuskage ingår i naturtyperna fjällbjörkskog, våtmark, fjällhed samt intill sjöar och vattendrag. Angivna gränser och arealer ska därför inte anses som exakta.

Det övergripande målet för skötseln är att bevara naturreservatet Satsfjällets representativa fjällmiljöer och arter med väl fungerande intakta ekosystem. Naturtyperna och artpopulationerna får huvudsakligen utvecklas fritt och de naturliga processerna tillåts fortgå ostört. Möjlighet finns att genomföra natur- och kulturvårdande skötsel av fjällängar och betesmarker samt att åtgärda hydrologiskt påverkade sjöar, vattendrag och våtmarker. Det är också möjligt att genomföra åtgärder för att bevara värdefulla arter.

Genomförda skötselåtgärder ska följas upp och vid behov genomförs kompletterande åtgärder så att bevarandemålen kan uppnås. En prioritering av Länsstyrelsens skötselinsatser måste alltid göras utifrån bl.a. gällande ekonomiska ramar, aktuella nationella och regionala strategier och satsningar samt planerade och pågående insatser i länets övriga skyddade områden. Det är också viktigt att väga in andra aktörers verksamheter och insatser, förändringar i naturtypers utbredning och arters populationer, besökares aktiviteter, rörelsemönster och förväntningar, pågående slitage och andra störningar, landskapsperspektivet med mera.

Skötselområde	Huvudinriktning på skötsel	Skötselområde på kartan i bilaga 3	Areal (hektar)
Stora rovdjuren	Bevara värdefulla strukturer och livsmiljöer	-	Hela naturreservatet
Främmande arter	Rapportera, ta bort och följa upp	-	Hela naturreservatet
Barrskog	Fri utveckling	1	850
Fjällbjörkskog	Fri utveckling	2	5 038
Våtmark	Fri utveckling, möjlighet fysisk och hydrologisk restaurering	3	2 200
Äng och betesmark	Möjlighet till hävd och bete	4	2
Fjällhed och kalfjäll	Fri utveckling	5	16 000
Sjöar och vattendrag	Fri utveckling	6	1 400

Tabell med sammanfattning av skötselåtgärder per skötselområde natur.

För mer utförlig beskrivning av naturreservatets natur-, kulturmiljö- och friluftsvärden se kapitel 3 – 4. För anläggningar som inte ingår i naturreservatsförvaltningen samt övriga aktörers och verksamheters skötselansvar och skadeförebyggande åtgärder se kapitel 8 – 9.

Förvaltning av stora rovdjur och fjällräv

De stora rovdjuren järv, lodjur, björn och kungsörn rör sig över stora områden och förvaltningen kan av den anledningen inte enbart ses inom förvaltningen av Satsfjällets naturreservat.

Inom reservatet finns gott om lämpliga platser för kungsörnens, järvens och lodjurens boplatser, så som klipphyllor, snörika sluttningar och blockrik mark. Kungsörnen

placerar också gärna sitt bo i gamla, kraftiga tallar. Fjällräven gräver sina lyor högt upp på fjällheden där marken är lättgrävd (sand eller mo). På senare tid har det skett en markant nedgång av fjällräven nyttjade lyor inom naturreservatet.

Syftet med förvaltningen av stora rovdjur anges i 1 § förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lodjur och kungsörn. Förvaltningen sker enligt nationella riktlinjer med helhetssyn och aktiv rovdjursförvaltning i nära samverkan mellan berörda parter, bl.a. rennäringen, forskare och lokalbefolkningen. Samarbete med uppföljning sker också över länsgränserna och med Norge. Det genomförs olika populationsförstärkande åtgärder, t.ex. utfodring av fjällräv och jakt på rödräv.

Inom naturreservatet finns goda förutsättningar att långsiktigt bevara och utveckla värdefulla miljöer för de stora rovdjuren och fjällräv. Järv och lodjur föredrar generellt att vistas i kuperad, brant terräng med fjällbjörkskog, marker som är svårtillgängliga för människan. Det är särskilt viktigt att boplatser lämnas ostörda under vårvintern. Fjällräven är relativt stationär vid lyorna och därför extra känslig för störningar året runt.

Bevarandemål

- Naturreservatet ska utgöra en god livsmiljö för lodjur, järv, björn, kungsörn och fjällräv.

Skötselåtgärder

Förvaltningen av fjällräv, björn, järv, lodjur och kungsörn ingår huvudsakligen inte i naturreservatets skötsel utan förvaltningen sker enligt särskilda nationella riktlinjer.

- Långsiktigt bevara för de stora rovdjuren och fjällräv värdefulla naturmiljöer och strukturer.
- Vid genomförande av skötselåtgärder ska hänsyn tas till för fjällräv och de stora rovdjuren viktiga miljöer och boplatser. Det kan till exempel handla om val av tidpunkt och färdväg samt lokalisering av friluftsanläggningar.

Åtgärder för främmande arter

Strax utanför naturreservatet växer vid gårdar, byar och vägar en rad kulturföljeslagare som backskärvfrö, lupin och gulsporre. Förekomst av mink har observerats vid Kultsjön. För samtliga skötselområden gäller att främmande arter som etablerar sig, exempelvis blomsterlupin, kan påverka reservatets nuvarande naturliga biologiska mångfald. I Satsfjällets naturreservat lever många arter som är känsliga för kon-

kurrens. Främmande arter eller fiskstammar kan bl.a. påverka artsammansättningen och variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden eller smittspridning. Det kan även påverka den genetiska sammansättningen hos inhemska arter.

Bevarandemål

- För området främmande arter som utgör ett hot mot den naturliga biologiska mångfalden ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Främmande arter som upptäcks i samband med tillsynsbesök eller andra arbeten i naturreservatet ska rapporteras och åtgärdas.
- Främmande arter ska tas bort från reservatet eller om det inte är möjligt ska utbredning och spridning begränsas.
- Initialt kan blomsterlupin behöva åtgärdas.

Främmande arter ska rapporteras och åtgärdas enligt nationella och regionala riktlinjer. Om åtgärder för att ta bort främmande arter inte går att genomföra, t.ex. utifrån åtgärdens påverkan på reservatets värden eller artens spridningsmönster, ska detta noteras och följas upp. Se också kapitel 12.

Skötselområde 1: Barrskog med fri utveckling

Areal: 850 hektar

Skötselområdet består till största delen av granskog med rikt lövinslag, gott om gamla träd och död ved. I skogarna är ett antal rödlistade naturskogsarter noterade. De hänglavrika granskogarna utgör också en viktig födoresurs för renarna under våren. Större delen av skogarna har aldrig brukats men det finns mindre områden som är påverkade av äldre plockhuggning. Lokalt förekommer vedtäkt.

De fjällnära barrskogarna är känsliga för skogsbruk och hydrologisk påverkan, bl.a. dränering genom dikning och körskador. Livsmiljöerna kan också påverkas negativt av frånvaro av naturlig dynamik och fragmentering till följd av bl.a. skogsbruk och skogsbilvägar. Brist på motsvarande skogar i närheten kan orsaka försvårad spridning av arter som är beroende av strukturer och livsmiljöer som finns under några få stadier av skogens utveckling.

För Natura 2000-området utpekade arten skogsrör växer bland högrörerna i rasbranten söder om Stornässundet. Skogsrör är skuggtålig men känslig för störningar i

hydrologin. Nyetablering av skogsrör kan gynnas av måttligt markslitage i form av till exempel tramp.

Taiga är en prioriterad naturtyp i EU:s art- och habitatdirektiv.

Bevarandemål

- Skötselområdet ska innehålla rikligt med naturskogsstrukturer som stående döda och döende träd, lågor i olika nedbrytningsstadier, skiktning samt spridning i ålder och diameter.
- Skogen ska präglas av intern dynamik med naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, snö- och stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd. Som en del i skogens naturliga utveckling kan dessa processer medföra att skötselområdet periodvis kan komma att få en förändrad karaktär.
- Skötselområdet ska präglas av naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet och rörligt markvatten.
- Typiska arter knutna till fjällnära barrskogar i sen succession ska ha stabila eller ökande populationer.

Skötselåtgärder

- Fri utveckling där de naturliga processerna tillåts fortgå ostört.

Skogsbete betraktas inte som en negativ påverkansfaktor på skötselområdets naturtyper. Det ska vara möjligt att ta bort granar och tallar vid restaurering av våtmarker, slåttermarker och värdefulla kulturmiljöer samt vid genomförande av andra naturvårdande och prioriterade friluftslivsfrämjande åtgärder. Mindre uttag av ved för husbehov till på platsen befintliga kojor får förekomma.

Skötselområde 2: Fjällbjörkskog med fri utveckling

Areal: 5 038 hektar

Skötselområdet består av reservatets fjällbjörkskogar nedanför den subalpina zonen. Skötselområdet karaktäriseras av en mosaikstruktur med större eller mindre inslag av andra naturtyper insprängda i fjällbjörkskogen.

Naturtypernas utbredning kan påverkas av förändrad hydrologi, t.ex. till följd av dikning eller avverkning i närområdet. Naturtyperna kan i områden med hög markfuktighet eller tunt jordtäckte påverkas av markslitage, till exempel från allt för

intensivt tramp och körning med terrängfordon. Vegetationen inom skötselområdet är delvis påverkad av renbete. Lokalt sker i fjällbjörkskogen vedtäkt för husbehov.

Bevarandemål

- Skötselområdets fjällbjörkskogar ska innehålla rikligt med naturskogsstrukturer som stående döda och döende träd, lågor i olika nedbrytningsstadier samt spridning i ålder.
- Skötselområdets fjällbjörkskogar ska präglas av intern dynamik. Naturliga processer såsom trädens åldrande och döende, snö- och stormfällningar, insekter och svampars nedbrytning, översvämningar, ras och skred ska tillåtas fortgå ostört. Det kan medföra att området periodvis kan komma att få en förändrad karaktär.
- Skötselområdet ska präglas av naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet och rörligt markvatten.
- Typiska arter knutna till fjällbjörkskogar ska ha stabila eller ökande populationer. Områden med mer intensivt bete kan finnas inom skötselområdet.

Skötselåtgärder

- Fri utveckling där de naturliga processerna tillåts fortgå ostört.

Skogsbete betraktas inte som en negativ påverkansfaktor på skötselområdets naturtyper. Det ska vara möjligt att ta bort fjällbjörkar och videburskar vid restaurering av våtmarker, slåttermarker och värdefulla kulturmiljöer samt vid genomförande av andra naturvårdande och prioriterade friluftslivsfrämjande åtgärder. Mindre uttag av ved för husbehov till på platsen befintliga kojor får förekomma.

Skötselområde 3: Våtmark med fri utveckling med möjlighet till naturvårdshöjande skötsel

Areal: 2 200 hektar

Skötselområdet omfattar alla våtmarker inom naturreservatet. Inom skötselområdet finns flera olika typer av våtmarker från fattigkärr till rikkärr av varierad storlek. I skötselområdet ingår också videbuskmarker. Några av våtmarkerna har tidigare slåtrats. Idag är myrarna viktiga för renskötseln och som samlingsplatser och betesmarker för renarna.

Regntunga skyar över myrlandskapet kring Röstensknulen: Foto: Lena Lundevaller.

Den karaktäristiska vegetationen och strukturerna är en förutsättning för många av arterna som har sina livsmiljöer på våtmarkerna. Det innebär att myrarna och kärren kan skadas av förändringar i hydrologin, till exempel dikning och dämning, samt av förändrad hydrokemi, exempelvis till följd av spridning av kalk och gödningsämnen eller näringsläckage från avverkningar på närliggande fastmark. Floran och faunan kan också påverkas upphörd hävd och minskat bete. På flera våtmarker märks en sentida inväxt av viden, fjällbjörk och gran. I reservatet finns det våtmarker som är hydrologiskt påverkade av diken, körspår från terrängfordon och upprepat tramp, bl.a. vid Satsfjällsvägen och Satssjön.

Alpina översilningskärr och skogbevuxen myr är prioriterade naturtyper i EU:s art- och habitatdirektiv. Dubbelbeckasin och rikkärr omfattas av ÅGP. Hästbergsmyran, öster om Satssjön, bedömdes i länets våtmarksinventering ha vissa naturvärden, klass 3 (AC231E01).

Bevarandemål

- Våtmarkernas struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar.
- Skötselområdet ska präglas av naturliga processer. Våtmarkerna ska ha en naturlig hydrologi och hydrokemi. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. De naturliga processerna såsom nederbörd, grundvattenflöden, återkommande översilning och översvämningar, ska få

fortgå opåverkat av mänskliga ingrepp. Det ska inte tillkomma några avvattande eller tillrinnande diken.

- De trädbevuxna våtmarkerna ska hysa träd i olika åldrar och dimensioner och en betydande andel ska utgöras av döende stående träd.
- Endast mindre delar av skötselområdets våtmarker får vara påverkade av slitage, från exempelvis tramp och terrängkörning.

Skötselåtgärder

Huvudinriktningen är fri utveckling med intern dynamik.

- Naturvärdeshöjande åtgärder kan genomföras för att säkerställa livsmiljöer för skyddsvärda arter.
- Hydrologiskt påverkade våtmarker kan restaureras för att därefter lämnas för fri utveckling. Träd som kommit upp till följd av dikningar får avverkas.

Naturvärdeshöjande åtgärder för att säkerställa skötselområdets förekomst av hotade och andra skyddsvärda arter kan exempelvis vara att varsamt ta bort träd och viden för att motverka igenväxning och förbuskning samt slåtter och bete.

Aktuella åtgärder vid hydrologisk återställning kan till exempel vara att lägga igen diken och dämmen samt att ta bort träd och buskar som etablerat sig vid dikena. Träd som kapas kan lämnas i naturreservatet för att bli värdefulla substrat för vedlevande lavar, svampar och insekter eller forslas bort. Arbetena ska utföras så att risken för markskador, påverkan på områdets naturliga hydrologi, oljespill och liknande blir så liten som möjligt.

För att kunna genomföra skötselåtgärder inom skötselområdet ska det vara möjligt att avverka träd och buskar inom övriga skötselområden. I berörda skötselområden kan träd som kapas lämnas i naturreservatet eller forslas bort. Se också kapitel 5 för åtgärder mot slitage och andra störningar.

Skötselområde 4: Fjälläng och betesmark med möjlighet till hävd

Areal: 2 hektar

Skötselområdet består av de öppna markerna vid Rufsenvallen, Satssjön och Ricklunds fjällateljé. I hela naturreservatet finns det gott om platser med spår från områdets intressanta kulturhistoria. Renbete och traditionellt samiskt nyttjande har pågått under mycket lång tid. Andra områden, som inte markerats på kartan, men där hävdgynnad

flora och fauna kan dröja sig kvar är t.ex. gamla visteplatser, renvallar, mulbetad skog, slåttermyrar, fiske- och renvaktarstugor. Dessa områden är spridda och har inte markerats på skötselplanekartan. En inventering skulle behöva utföras för bedömning av de hävdade markernas natur- och kulturhistoriska värden samt för att fastställa eventuellt skötselbehov.

Vid Rufsenvallen har videbuskar, enar och fjällbjörkar börjat vandra in från ytterkanterna. Det kulturpräglade fjällskapet är också betydelsefullt för friluftslivet. Miljöerna bidrar till landskapsbilden och förståelsen för fjällens kulturhistoria. För att natur- och friluftsvärdena ska bestå behövs en fortsatt skötsel i form av slåtter och bete.

Bevarandemål

- Huvudinriktningen för skötseln av skötselområdets slåtter- och betesmarker är att bevara den hävdgynnade floran och faunan liksom deras kulturhistoriska sammanhang.
- Hävden ska främja hävdgynnade arter.
- På ängarna finns typiska kärlväxter, marksvampar och insekter.
- Områdena ska präglas av naturlig hydrologi och naturliga grundvattennivåer.

Skötselåtgärder

Initialt bör en natur- och kulturhistorisk inventering genomföras på ett representativt urval av reservatets tidigare hävdade marker för att fastställa deras nuvarande status för prioritering av skötselinsatser. Det ska vara möjligt att vårda och sköta de öppna markerna vid Rufsenvallen, Satsjön och Ricklunds fjällateljé så att deras natur- och kulturhistoriska värden bevaras och synliggörs.

Natur- och kulturvårdande åtgärder på reservatets värdefulla kulturpräglade marker kan vara slåtter, glesa ut trädbestånd, röja bort vide, lövtagning och liknande åtgärder. Det ska inte förekomma tillförsel av konstgödsel eller insådd av främmande arter från gräs- och ängsväxtfrö. Bete liksom röjning i lämpliga intervaller kan vara en lösning för att undvika total ohävd och bör i så fall följas upp. Denna skötsel sker i första hand utanför naturreservatets förvaltning. Vid behov ska skötseln av särskilt värdefulla hävdade marker kunna genomföras av Länsstyrelsen. Våtslåttermarker, exempelvis myrar och översilningsmarker längs vattendrag, ingår främst i skötselområde 3.

Närmast byar och samevisten har förutom renar tidigare får, getter, hästar och kor betat. För att bevara den betespräglade floran och faunan i skogarna, kan förutom bete

till exempel röjning av viden, avverkning av enstaka löv- och barrträd samt lövtagning genomförs. Denna skötsel sker i första hand utanför naturreservatets förvaltning.

För att synliggöra för friluftslivet intressanta fornlämningar och kulturmiljöer ska röjning även kunna utföras på och omkring kulturhistoriska byggnader och lämningar i anslutning till de öppna markerna, exempelvis kåtalämningar, bodar och rengården. Vid restaurering av byggnader och andra anläggningar är det viktigt att bevara och säkerställa att det även i framtiden finns solexponerad gammal grånad kärnved, t.ex. i form av stolpar, timrade byggnader och kåtor. Se också kapitel 7.

Skötselområde 5: Fjällhed och kalfjäll med fri utveckling

Areal: 16 000 hektar

Skötselområdet består av ris- och gräshedar ovanför trädgränsen samt kalfjäll med moss- och lavvegetation, vilka tillsammans utgör drygt 60 % av naturreservatets areal. Videbuskmarker ovan trädgränsen ingår i skötselområdet. Spritt inom skötselområdet finns mer eller mindre bar mineraljord i form av vindblottor, branta klippväggar, rasbranter och blocksänkor. Inom skötselområdet finns också flera områden med arter som kan växa på serpentenberggrund, t.ex. vid Sliptjehke och Rödstensknulen. Fjällbranterna är viktiga boplatser för flera av reservatets skyddsvärda fåglar och djur. De öppna sandiga fjällhedarna är miljöer där fjällräven kan gräva lyor.

En opåverkad hydrologi spelar stor roll för att upprätthålla vegetationen. Det är också värdefullt att naturliga processer, som ras, skred, laviner med mera tillåts fortgå ostört och bilda nya habitat för växter och djur. Fjällhedarna och kalfjällsområdena är känsliga för olika former av slitage. Mark- och vegetationsskador på fjällhedarna kan kvarstå under lång tid eftersom vegetationen har låg produktivitet och låg resiliens (återhämningsförmåga).

Gräshedarna är ett värdefullt sommarbete för renarna som sommartid söker sig till öppna fjällhedarna för att undkomma insekter. Renbete är inom skötselområdet sedan lång tid en del av naturtyperna, som bl.a. håller nere igenväxningstakten av buskar och ris. Alltför intensivt renbete kan i känsliga miljöer orsaka tramp- och betesskador.

Tjärnarna, moränkullarna och fjällen mellan sjöarna Sliptjehke och Övre Fiskonsjön är riksintresse för naturvård (Autjojaure, NRO 24098).

Bevarandemål

- Skötselområdet ska präglas av naturliga processer med de strukturer och art-samhällen som hör till naturtyperna.
- Typiska arter för naturtyperna ska ha stabila eller ökande populationer inom området.
- Fjällhedarna ska ha en naturlig hydrologi och naturliga grundvattenflöden som skapar markfuktighet och rörligt yt- och markvatten.
- Endast mindre delar av skötselområdets fjällhedar och kalfjäll får vara påverkade av slitage och andra störningar.

Skötselåtgärder

- Fri utveckling där de naturliga processerna tillåts fortgå ostört.

För åtgärder mot slitage och andra störningar se kapitel 5.

Skötselområde 6: Sjöar och vattendrag med fri utveckling

Areal: 1 400 hektar

I skötselområdet ingår alla reservatets sjöar och vattendrag. Vattenkvaliteten är bra och vattendragen är i stort sett opåverkade av mänskliga aktiviteter, t.ex. dikning. Satsån och Satssjöns naturliga vattenregimer, växt- och djurliv är påverkade av en dammanordning för Saxnäs elförsörjning. I reservatets sjöar och vattendrag finns ursprungliga stammar av öring och röding. Det finns också naturligt fisktomma sjöar och tjärnar.

Naturliga vattenståndsvariationer skapar värdefulla livsmiljöer för växter och djur. Strandvegetationen karaktäriseras av örter och vedartade växter som gynnas av störning. Reglering av vattendrag och dikning i tillrinningsområdet kan påverka de naturliga vattenståndsfluktuationerna. Skogsbruk i tillrinningsområdet kan orsaka ökad belastning av humusämnen, grumling och igenslamning av bottenvegetation och grunda bottnar. Reservatets höga vattenkvalité kan försämrans av antropogen belastning av närsalter, miljögifter, grumlande ämnen med mera.

Artsammansättningen i reservatets sjöar och vattendrag kan påverkas av bl.a. inplantering av främmande arter och stammar, fiskodling samt fiskeutsättningar. Det är enligt reservatsföreskrifterna förbjudet att bedriva akvakultur samt att plantera in ej inhemska fiskarter, som bl.a. regnbåge och kanadaröding. Det är också förbjudet att plantera in inhemska fiskarter, som t.ex. öring och röding, om de inte sedan tidigare före-

kommer naturligt i sjön och vattendraget. Undantag gäller för utsättning av fisk som regleras i förordningen (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskenäringen, exempelvis i Kultsjön. Vid utsättning av fisk i enlighet med förordningen bör för området inhemska arter och stammar användas. Det är särskilt viktigt att reservatets naturligt fisktomma sjöar inte påverkas.

Förutom Satsjön och Satsån nedströms Måelhie, har naturreservatets sjöar och vattendrag i arbetet med EU:s vattendirektiv² bedöms ha god ekologisk och kemisk status. I likhet med länets övriga sjöar och vattendrag finns viss påverkan av långväga luftföroreningar som kvicksilverföreningar och bromerade difenyletrar.

Områdets alpina vattendrag och myrsjöar är utpekade natura 2000 naturtyper. Utter, som observerats vid bl.a. Satsån, omfattas av ÅGP.

I sydväst ingår tjärnarna i riksintresset för naturvård, Autjojaure (NRO24098) i skötselområdet. Sjöarna i sydöstra delen av naturreservatet, mellan Satsån och Vaellienjohke, är av Naturvårdsverket utpekade som särskilt värdefulla vatten.

Bevarandemål

- Skötselområdets sjöar och vattendrag ska ha en naturlig hydrologi och vattenkemi.
- Skötselområdets sjöar och vattendrag ska präglas av naturliga processer med de strukturer och artsamhällen som hör till naturtyperna.
- Vattenkvalitén ska vara god utan påverkan av mänskliga faktorer, till exempel övergödande, försurande och grumlande ämnen. Det ska inte förekomma gödning, kalkning, dikning eller inplantering av främmande arter eller utsättning av främmande fiskstammar inom skötselområdet.
- Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar.
- Skötselområdets fisktomma sjöar ska bevaras.
- Typiska arter för naturtyperna ska ha stabila eller ökande populationer inom området. Den typiska strandvegetationen ska finnas kvar.
- Stränder och strandvegetation ska präglas av naturliga processer där översvämningar, erosions- och ackumulationsprocesser ska tillåtas fortgå ostört och forma strukturer och livsmiljöer.

² Vatteninformationssystem Sverige (VISS). Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område.

Skötselåtgärder

- Den övergripande förvaltningsinriktningen är fri utveckling där de naturliga processerna tillåts fortgå ostört.
- Det ska vara möjligt att restaurera sjöar och vattendrag med påverkad hydrologi eller artsammansättning för att därefter lämna dem för fri utveckling.

Reservatets sjöar och vattendrag har överlag naturliga flödesregimer med variationer i flöden, ras och isskavning. Förvaltningen av naturreservatets fiskbestånd sker huvudsakligen inom ramen för Länsstyrelsens förvaltning av statens vatten ovan odlingsgränsen. Enstaka naturvärdeshöjande åtgärder kan krävas för att återskapa naturliga flöden, etablera lekrområden för fisk eller ta bort vandringshinder. Åtgärder får också vid behov genomföras för att säkerställa bevarandet av fisktomma sjöar. Se också kapitel 9.

7. Skötsel för friluftslivet

Friluftslivets förutsättningar

Fjällandskapets naturmiljöer och arter, vackra vyer, möjligheter till lugn och ro, historiska spår, aktiva närings- och turistverksamhet samt tillgänglighet med friluftsanordningar är alla viktiga delar i naturreservatets friluftsupplevelser och aktiviteter. Naturreservatet nyttjas också för arrangerade turer och aktiviteter, som guidade vandringar, fiskeupplevelser, jakturer, helikopterlyft, skoteruthyrning med mera.

Naturreservatet bjuder på många storslagna scenerier och intressanta besöksmål. I naturreservatet finns fyra områden med höga attraktionsvärden, se bilaga 4. Naturreservatets entré med parkering och information ligger vid Satsfjället. Informationsplatser finns också i anslutning till ledstarterna vid Soldalen väster om Klimpfjäll, Fiskonbäcken samt vid ledstart mot Satssjön söder om Saxnäs. Genom naturreservatet går statliga och kommunala sommar- och vinterleder i nord - sydlig och öst - västlig riktning till reservatets besöksmål och några upplåtna fiskevatten. Delar av naturreservatet saknar, bl.a. med hänsyn till djurliv och renskötsel, leder. Det finns också områden som naturligt är mer otillgängliga med vidsträckta videsnår, forsande bäckar och branta fjäll.

Inom hela naturreservatet bedrivs renskötsel. Det finns gott om fornlämningar och kulturhistoriskt intressanta platser. En viktig del av området kulturhistoria är berättelser och historier om platser liksom den traditionella kunskapen om och nyttjandet av naturreservatets naturmiljöer, växter och djur. Detta kan förstärka

friluftsupplevelsen samt bidra till förståelsen för landskapets utveckling och nyttjande idag och i äldre tider.

I Satsfjällets naturreservat förekommer flera naturtyper och arter som är känsliga för slitage och andra störningar. Upprepat tramp, körning med terrängfordon och terrängcykling kan orsaka erosion och förändrad hydrologi. Klättring, offpiståkning o.dyl. på de branta fjällsluttningarna kan framkalla ras och laviner. Andra störningar kan vara föroreningar, skräp och buller samt oförsiktigt beteende under känsliga perioder, som t.ex. häckning.

Naturreservatets upplevelsevärden kan reduceras av exempelvis försämrad landskapsbild, ljud- och ljusstörningar samt försvårad åtkomst till för friluftslivet intressanta platser, genom t.ex. stängsel. Försämrad dricksvattenkvalité, samt störningar på djur- och fågellivet eller lekområden för fisk är andra exempel som kan påverka reservatets friluftsvärden.

Tillgängligheten till naturreservatet och dess betydelse för friluftsliv påverkas också av olika omvärldsfaktorer som inte ingår i reservatsförvaltningen och skötseln, t.ex. möjligheter till resande, fritidstrender, standard på vägar och kollektivtrafik, utbud av övernattningsmöjligheter och annan service i närområdet. För att bevara och utveckla upplevelsevärdena samt ett långsiktigt hållbart nyttjande av reservatet för olika friluftaktiviteter krävs samverkan mellan olika aktörer, bl.a. Länsstyrelse, kommun, lokala natur- och friluftsföreningar och företag, fjällsäkerhetskommittéer, rennäring och turistorganisationer. Se också kapitel 4, 5, 8 och 9 samt bilaga 4.

Mål för friluftslivet

- Naturreservatet ska vara tillgängligt för vildmarkspräglade naturupplevelser, rekreation, friluftaktiviteter och naturstudier utifrån befintliga förutsättningar.
- Den natur- och kulturvårdande förvaltningen och skötseln inom Satsfjällets naturreservat bevarar och berikar upplevelsevärdena. Det ska inom delar av naturreservatet finnas möjlighet att uppleva stillhet och låg ljudnivå.
- Friluftsliv ska ske med stor hänsyn till natur- och kulturvärdena samt renskötseln. Färd genom naturreservatet sker främst längs leder.
- Det ska på olika sätt vara möjligt att få information om naturreservatets upplevelsevärden inför och under besök i området. Informationen om naturreservatet ska underlätta för besökare att uppleva området samt förhöja upplevelsen av besöket. Informationen ska också bidra till att reservatet syfte att bevara naturtyper och arter uppnås.

Åtgärder för friluftslivet

Förvaltningen och skötseln av Satsfjällets naturreservat ska utifrån de naturgivna förutsättningarna och bevarandet av naturtyper och arter också möjliggöra ett varierat utbud av friluftsupplevelser och friluftaktiviteter i fjällandskapets natur- och kulturmiljöer.

Övergripande inriktning på åtgärder för friluftslivet

- Intressanta naturtyper, geologiska miljöer, arter och kulturmiljöer bevaras och sköts så att naturreservatet kan erbjuda ett varierat utbud av natur- och friluftsmiljöer för olika former av vildmarkspräglade naturupplevelser och friluftaktiviteter.
- Friluftsanordningar och information vägleder besökare till intressanta besöksmål och friluftaktiviteter.
- Anläggningar och information om besöksmål har en kanaliseringseffekt i syfte att erhålla en långsiktig samexistens mellan friluftsliv, upplevelsevärden, biologisk mångfald och renskötsel.

Platser för information och andra anordningar för friluftslivet redovisas i bilaga 4. Närheten till Norra Borgafjällens och Gitsfjällets naturreservat ger goda förutsättningar att samordna skötsel och information för ett rikt och varierat friluftsliv i området.

För att bevara naturreservatets höga friluftsvärden är det viktigt att slitage och andra störningar på natur- och kulturmiljöer undviks. Färd i reservatet bör i första hand ske längs de markerade lederna och stigarna. Stora delar av naturreservatet omfattas av regleringsområde för terrängkörning vilket innebär att skoterkörning utanför fjällederna är förbjudet. Besökare ska visa hänsyn till varandra vid genomförande av olika friluftaktiviteter. Det är angeläget att undvika störningar under för renskötseln känsliga perioder, som bl.a. kalvning, vår- och höstflytt. Besökare ska vid val av färdväg och eventuell övernattningsplats visa stor hänsyn till djur, natur, renar och bosättningar. Hundar ska hållas under uppsikt. Åtgärder för att förebygga och åtgärda slitage och andra störningar redovisas i kapitel 5.

Planerade skötselåtgärder

De statliga lederna har rustats och bl.a. fått nya späningar och broar. Övernattningsstugan vid Sliptjehke förstördes i en höststorm 2013. Stugan har därefter återuppbyggts. En parkering har anlagts i Soldalen och på leden mellan Satsfjället och Borgafjäll har ett rastskydd byggts vid Gaalloe.

Planerade skötselåtgärder initialt är att informera om naturreservatet, höja upplevelsevärdena vid naturreservatets entré vid Satsfjället samt underhålla de friluftsanläggningar som ingår i naturreservatets skötsel.

- Anläggande av rastplats samt underhåll av naturreservatets entré vid Satsfjället.
- Sätta upp och underhålla informationstavlor vid ledstarter och övernattningsstugan vid Sliptjehke.
- Restaurera och underhålla vandringsled på Satsfjället.
- Skötsel och underhåll av rastplatser vid Satssjön och vid bron över Satsån sydväst om Satsfjället.
- Sätta upp och underhålla varningsskyltar. Inledningsvis om stup och risk för halka vid Fiskonfallet men vid behov också vid andra populära besöksmål.
- Information om naturreservatet på Länsstyrelsens webb, appar och andra tekniska lösningar i lämplig omfattning.

Följande åtgärder ska vara möjliga att utföra inom förvaltningen av reservatet utifrån behov samt tillgängliga resurser och prioriteringar i jämförelse med andra naturreservat i länet:

- Fortlöpande underhåll av entréer, parkeringar samt vandrings- och skidleder med tillhörande anläggningar.
- Producera och tillhandahålla mer tematisk information vid intressanta besöksmål, till exempel om naturtyper, arter och kulturmiljöer.
- Anlägga och underhålla dass och andra sanitära åtgärder.

Samråd mellan Länsstyrelsen och berörd sameby ska genomföras innan anläggande av nya leder samt uppförande av större byggnationer, exempelvis nya rastskydd och stugor. Båda parter ska kunna ta initiativ till samråd.

Uppföljningen av naturtyper och arter samt friluftslivets utveckling i naturreservatet kan bidra med värdefull information om behov av nya anordningar och andra åtgärder, se kapitel 12.

Entré, information och parkeringar

Naturreservatets entré och övriga informationsplatser är naturliga startpunkter till naturreservatets främsta besöksmål. Reservatets huvudentré ska finnas vid Satsfjället. Vintertid flyttas parkeringen vid Satsfjällets entré närmare Saxnäs med hänsyn till de

naturgivna förutsättningarna, väder och fjällsäkerhet. Parkeringen med information om naturreservatet vid Soldalen ska vara tillgänglig året runt.

Naturreservatets huvudentré vid Satsfjället ska upplevas som en välkomnande samlingsplats för information om områdets naturreservat. Den ska vara utformad med ett helhetsperspektiv med avseende på tillgänglighet för så många som möjligt. I anslutning till entréen ska det finnas rastbord. Övriga entréer vid ledstarterna kan ha en enklare utformning. Informationsplatser ska finnas vid Soldalen, Fiskonbäcken och ledstarten mot Satssjön i Saxnäs. Naturreservatets informationsplatser kan med fördel samordnas med parkeringar och information för de statliga och kommunala fjällederna samt upplåtet fiske och småviltjakt på statens mark. Informationsplatserna ska vara väl underhållna och kunna utvecklas vidare beroende på lokala initiativ och rennäringens förutsättningar.

Informationen om besöksmål och övriga anläggningar ska vägleda besökare att färdas längs lederna. Informationsskyltarna ska vara utformade i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar och väl underhållna. Det ska på skyltarna finnas en karta över naturreservatet, föreskrifter för allmänheten och en kort beskrivning av naturmiljöer och besöksmål. Det ska också finnas information om fjällsäkerhet och behovet att visa hänsyn till renskötselns förutsättningar. Informationen kan också handla om att det ibland är nödvändigt att vada över vattendrag och andra risker som höga vattenflöden, laviner och stup. Varningsskylt för stup och halkrisk ska sättas upp vid Fiskonfallet. Vid behov kan information och åtgärder genomföras på fler platser för att förebygga olyckor. Information om Satsfjällets naturreservat ska också finnas på Länsstyrelsens webb, via appar och andra tekniska lösningar utifrån tillgängliga resurser och prioriteringar tillsammans med information om andra naturreservat i länet.

Leder och friluftsanordningar

De statliga och kommunala fjällederna vägleder besökare genom naturreservatet. Till och vid naturreservatets besöksmål finns också leder och anläggningar som sköts av andra aktörer, se kapitel 8. Exempelvis äger Vilhelmina kommun skoterlederna i norra delen av naturreservatet. Färd i reservatet bör i första hand ske längs de markerade lederna och stigarna för att inte påverka renskötseln, skada det ömtåliga marktäcket samt störa fågel- och djurlivet.

Initialt kommer naturreservatets förvaltning och skötsel av friluftsanordningar främst handla om att bibehålla samt genom kompletterande åtgärder uppnå god standard på befintliga anläggningar. Utmärkning av vandringledden till Satsfjällets topp samt underhåll av rastplatserna vid bron över Satsån och vid Satssjön. Beroende på friluftslivets utveckling ska det om behov uppstår vara möjligt att anlägga fler informationspunkter

och anordningar för friluftslivet på lämpliga platser under förutsättning att det går att genomföra med hänsyn till bevarandet av naturmiljöer och arter, fjällsäkerhet samt renskötselns behov och förutsättningar. Det ska t.ex. vara möjligt att utveckla besöksområdet vid Satsfjället.

Naturreservatet Satsfjällets storlek innebär att det finns potential att stärka möjligheterna till mer vildmarkspräglade naturupplevelser utan besöksanordningar och antropogena ljud- och ljusstörningar. Frånvaron av bilvägar inom huvuddelen av naturreservatet samtidigt som det finns ett väl utvecklat ledsystem samt service i närområdet gör att det finns relativt lättillgängliga områden för rofyllda naturupplevelser, exempelvis vid Sliptjehke och i Satsåns dalgång söder om Satsfjället.

Förutom de kommunala fjällederna med tillhörande anläggningar finns det vid besöksmålen i naturreservatet också anläggningar som ägs och sköts av andra aktörer, bl.a. rastskyddet vid Satsån sydost om Satsfjället och Ricklunds fjällateljé, se kapitel 8. Vid behov ska skötseln av reservatets besöksmål kunna genomföras av reservatsförvaltningen.

Förebyggande åtgärder

Om besökare påverkar reservatets upplevelsevärden eller värdefulla naturmiljöer och arter finns möjlighet att genomföra lämpliga åtgärder för att minska påverkan. Det kan röra sig om markskador, nedskräpning och annat slitage vid populära besöksmål och lägerplatser, störningar under vårvintern vid lämpliga platser för häckande fåglar och rovdjurens boplatser med mera. Vid behov kan åtgärder också vidtas för att undvika störningar mellan olika friluftaktiviteter. Den goda vattenkvaliteten är en grundförutsättning för flera av reservatets friluftaktiviteter som t.ex. tältning och fiske. Det innebär att det är viktigt att åtgärda eventuell påverkan på vattenkvaliteten och säkerställa att det finns tillgång till dricksvatten och goda sanitära förhållanden vid populära rast- och övernattningsplatser. Exempelvis kan det behövas utökad information vid parkeringar och populära besöksmål om avfallshantering och andra sanitära frågor samt att vid behov anlägga dass. Se också kapitel 5 och 12.

8. Övriga anläggningar

I naturreservatet finns anläggningar och verksamheter där andra aktörer än Länsstyrelsen är huvudman och ansvarar för skötseln, t.ex. renskötselns anläggningar. Att friluftaktiviteter och anordningar för friluftslivet nämns i skötselplanen betyder inte att de ingår i naturreservatets förvaltning. Befintliga anläggningar får finnas kvar så länge de hålls i ett vårdat skick. De är inte undantagna från tillståndsplikt eller samråd enligt annan lagstiftning.

Kontakt ska enligt reservatets föreskrifter tas med Länsstyrelsen innan anläggande av nya besöksanordningar, som exempelvis ny led, uppsättande av nya markeringar och skyltar längs stigar och leder, grillplats eller vindskydd. Det gäller också vid eventuell omdragning av stigar samt mer omfattande upprustning, till exempel byggande av broar och spänger, förändrad typ av markering samt uppsättning av nya vägvisare och information. Så långt det är möjligt bör Naturvårdsverkets anvisningar för skyltning och information följas. Färd med terrängfordon på barmark är, med några undantag, förbjudet enligt terrängkörningslagen och naturreservatets föreskrifter. Se också kapitel 9.

Fjälleder och friluftsanläggningar

Naturreservatet har ett väl utbyggt system av allmänna fjälleder till besöksmål och fiskevatten. Det finns också gott om stigar med varierat underhåll. Naturreservatet ligger delvis inom regleringsområde för terrängkörning, enligt 6 § terrängkörningsförordningen (1978:594). Där är skoterkörning, med några få undantag, endast tillåtet längs markerade allmänna skoterleder. Undantag gäller för rastplatsen vid Röskalet, där det är tillåtet att köra 300 x 300 meter från skoterledens markering (Länsstyrelsens diarienummer 523-8339-2014). För ett långsiktigt hållbart bevarande av naturreservatets många natur- och friluftsvärden bör färd i första hand även utanför regleringsområdet ske längs de markerade lederna. Körning med motorfordon i terrängen på barmark är förbjudet enligt terrängkörningslagen (1975:1313). Vissa elcyklar, segways, hoverboards, elskotrar och liknande elfordon räknas som motorfordon enligt lagen om vägtrafikdefinitioner (2001:559) och är därmed förbjudna att framföras på barmark i terrängen.

Vid all vistelse från tidig vår till sen höst utanför fjällederna ska särskilt stor hänsyn tas till djur och natur, renar och bosättningar, t.ex. vid val av färdväg och eventuell övernattningsplats.

Statliga fjälleder

Inom Satsfjällets naturreservat finns två statliga allmänna fjälleder för friluftslivets behov, karta i bilaga 4. Sedan mitten av 1980-talet förvaltas lederna av Länsstyrelsen på uppdrag av Naturvårdsverket.

Sträckning	Lednummer	Typ
Saxnäs – Borgafjäll	AC48	S, V, Sk
Klimpfjäll (Soldalen) – Sliptjehke (= Lapplandsleden)	AC40	S, V, Sk

Tabell med sammanställning av statliga fjälleder. S = Sommarled/Vandringsled, V = Vinterled/Skidled, Sk = Skoterled.

Mellan Saxnäs och Borgafjäll är lederna för vandring, skidåkning och skoterkörning till stor del separerade. Skoterleden rundar fjällmassivet öster om Satsfjällets naturreservat. Skoterleden börjar i Saxnäs och går genom Gitsfjällets och Norra Borgafjällens naturreservat fram till entrén vid Borgafjäll. Från Saxnäs till kommungränsen har också vandrings- och skidlederna olika sträckning. Vandringsleden till Borgafjäll börjar vid Satsfjället och går högt upp på fjället genom Norra Borgafjällens naturreservat till Borgafjäll. Intill vandringsleden finns sydväst om Satsfjället ett vindskydd vid Satsån och på andra sidan kommungränsen vid Gaalloe ett rastskydd. Leden marknadsförs också som Konstleden, se kapitel 9.

Lapplandsleden, som passerar naturreservatets västra delar och övernattningsstugan vid Sliptjehke, är en del av den 19 mil långa vandrings- och skidleden mellan Borgafjäll och Hemavan. Leden ansluter i Hemavan till Kungsleden, vandrings- och skidleden till Abisko.

Lederna är markerade i terrängen enligt Naturvårdsverkets anvisningar och har broar, spänger och vid ledstarterna parkering och information. De statliga fjällederna är främst anlagda för vandring och skidåkning. Vid exempelvis terrängcykling och ridning har därför vandrare företräde. Skoterförare ska visa hänsyn till skidåkare och andra aktiviteter.

Kommunala fjälleder

I norra delen av naturreservatet finns mellan Saxnäs och Klimpfjäll en kommunal allmän skoterled med påfarter. Leden är markerad i terrängen enligt Naturvårdsverkets anvisningar och har broar och spänger samt vid ledstarterna parkering och information. Skoterleden sköts 2023 av Saxnäs idrotts- och bygdeförening.

Stigar och motionsspår

Inom naturreservatet finns många mindre stigar för olika ändamål. Stigarna saknar ofta ledmarkering och har varierat underhåll. Några mer välbesökta leder är:

- Vandringsleden från Satsfjällets parkering till rastskyddet vid Satsån.
- Vandringsleden från Saxnäs via Satsjön till Fiskonbäcken och Fiskonfallet. Vid Fiskonbäcken finns en parkering intill vägen.

Fiskestigar finns bl.a. längs Satsån och Fiskonbäcken och mellan sjöarna i sydvästra delen av naturreservatet.

Vindskydd och rastplatser

Förutom naturreservatets och de statliga fjälledernas anläggningar finns några anläggningar för friluftslivets, se bilaga 4:

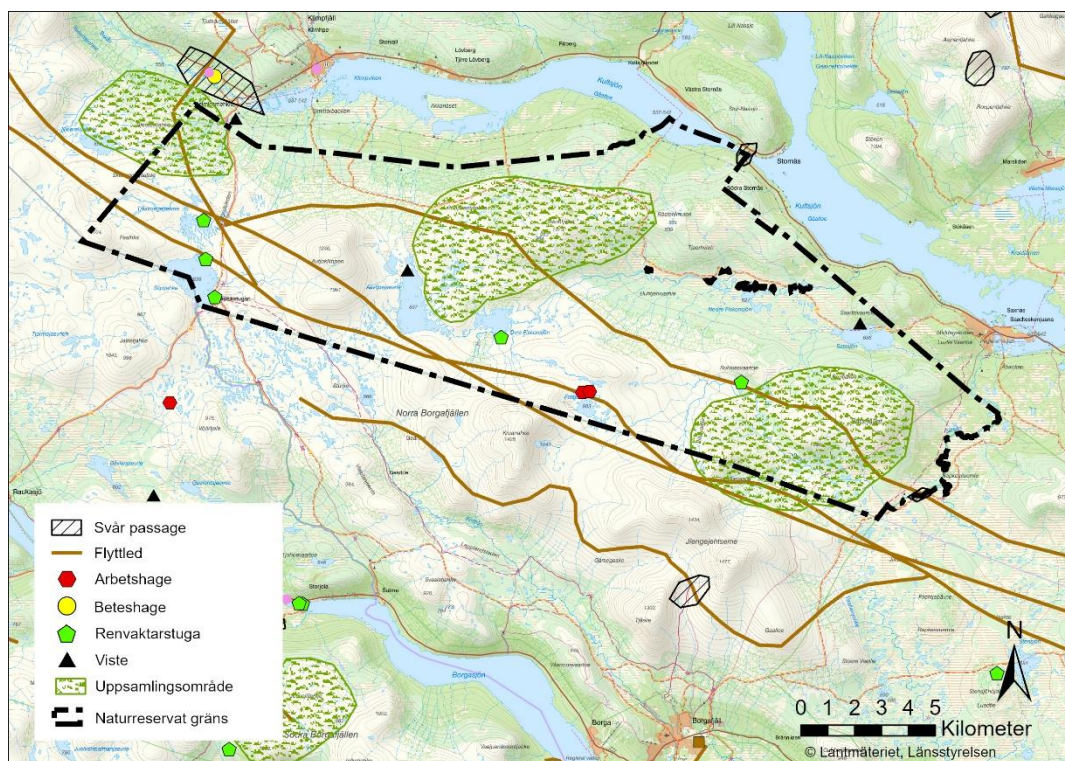
- Vindskydd (gaupaskjul) vid Lysenbäckens utlopp i Kultsjön.
- Rastskydd vid Satsån sydost om Satsfjället.

Vindskyddet ägs 2023 av Kultsjöns fiskevårdsområdesförening och rastskyddet av Saxnäs idrotts- och bygdeförening. Rastskyddet ska enligt arrendekontraktet vara låst 5 maj – 15 juni. Anläggningarna är populära utflyktsmål och får finnas kvar så länge de hålls tillgängliga för allmänheten och i ett vårdat skick.

Rennäringens anläggningar

Vilhelmina södra sameby har ett par flyttleder i öst - västlig riktning genom naturreservatet. Naturliga samlingsställen dit renarna söker sig för bete och vila under en längre period finns vid Satsfjället, Fiskonfjället och Nihkierjabpe. Dessa områden är rika på olika typer av beten. Passager där det ofta är svårt att få renarna att passera är bl.a. vadvägar, branta sluttningar, vägar, turiststråk och bebyggelse. Det finns en arbetshage vid Fetsjön. Där samlas renarna för märkning vid midsommartid. I naturreservatet finns också några renvaktarstugor.

Rennäringens anläggningar ska även fortsättningsvis kunna nyttjas av samebyarna. Förutom de på kartan nedan redovisade platserna kan bl.a. väder, betestillgång och störningar från olika friluftaktiviteter och motortrafik medföra att andra områden får ökad betydelse.

Karta med strategiska platser i Satsfjällsområdet för Vilhelmina södra sameby³.

9. Nyttjanderätter

Marken inom Satsfjällets naturreservat ägs av Statens fastighetsverk. Inom ramen för rennäringslagen har Länsstyrelsen i Västerbotten ett omfattande upplåtelseuppdrag ovan odlingsgränsen. Detta uppdrag styrs av 32 - 34 §§ i rennäringslagen (1971:437) samt 2 - 8 §§ rennäringsförordningen (1993:384). Hänsyn till rennäringslagen är därför grunden vid alla upplåtelser. Länsstyrelsens upplåtelseuppdrag innefattar upplåtelser som gäller rätt till fiske, småvilt-, älg- och björnjakt samt nyttjanderätt till mark. Reservatsföreskrifterna utgör inget hinder för samebyarnas nyttjande av markerna enligt gällande lagstiftning.

Jakt och fiske

Länsstyrelsen upplåter fiske och jakt i naturreservatet. Naturreservatet nyttjas för jakt- och fisketurism. Jakt och fiske får bedrivas av jakt- och fiskerättsinnehavare enligt gällande lagstiftning och i enlighet med gällande reservatsföreskrifter. För att långsiktigt bevara områdets fisk- och viltpopulationer och därmed också i framtiden kunna

³ Sametinget. IRENMARK. Rennäringsens markanvändningsdata. www.sametinget.se

erbjuda fina fiske- och jaktupplevelser kan vilka områden som är upplåtna, tider samt tillåtna fångstmetoder, antal med mera variera. Se också kapitel 4.

Beträffande jakt som berör våtmarker och vatten är det viktigt att erinra om förbudet att använda blyhagel vid jakt på våtmarker och över grunda delar av öppet vatten (1998:944). Blyhagel kan med fördel undvikas generellt i reservatet. Blyhagel kan med fördel generellt undvikas i naturreservatet. Bly från blyhagel sprids i näringskedjorna till reservatets djur och fåglar. I naturreservatet gäller också att jaktcamper på statens mark ovan odlingsgränsen senast ett dygn innan campen är tänkt att sättas upp ska anmälas till Länsstyrelsen och godkännas (24FS 2011:10). Utsättning av fisk i naturligt fisktomma vatten är förbjudet (4 § 7 punkten HVMFS 2021:7).

Byggnader och andra anläggningar

Förutom samebyarnas byggnader, rengården, stängsel och andra anordningar finns det inom naturreservatet få andra anläggningar. Länsstyrelsen är restriktiv till att det uppförs nya byggnader och anläggningar på statens mark, särskilt i väglösa fjällområden.

En damm för Saxnäs elförsörjning finns i Satsån. Söder om Stornässundet passerar en kraftledning genom naturreservatet. Konstnären Folke Ricklund hade en fjällateljé söder om Satsfjället. Den är i privat ägo men öppen för besökare att titta in i. Dessa får enligt reservatsföreskrifterna finnas kvar och användas för sina nuvarande ändamål i enlighet med reservatsföreskrifterna samt upplåtelser, gällande ledningskoncession, vattendom och regler för markförvaltning av statens mark i fjällen.

Konstverket Tsiegle - Vägvisaren, av Tomas Colbengtson står vid parkeringen nedanför Satsfjället. Att marknadsföra vandringsleden mellan Saxnäs och Borgafjäll som Konstleden initierades av föreningen Konstvägen sju älvar, som ett EU-projekt 2014-2020 (Leader Lappland).

Det finns också några mindre anordningar för friluftslivets behov, bl.a. leder, broar, rastplatser, vindskydd och rastskydd, se kapitel 7-8.

Anläggningar som inte längre nyttjas ska tas bort av ägarna på egen bekostnad och efter samråd med Länsstyrelsen. Så långt det är möjligt ska områdena återställs till naturligt tillstånd.

Vägar

Norr om naturreservatet passerar allmänna vägen mellan Vilhelmina och Stekenjokk, benämnd Vildmarksvägen. Vildmarksvägen marknadsförs gemensamt av kommun-

erna Vilhelmina, Strömsund, Gäddede och Dorotea. Vägen mellan Saxnäs och Satsfjället ägs och underhålls av Vilhelmina kommun. Vid underhåll av vägar ska påverkan på naturreservatets naturtyper och arter undvikas, exempelvis att diken avvattnar myrar eller avsätter material. Träd som fallit eller hotar att falla över väg får tas bort. Träd och buskar som kapats ska lämnas i naturreservatet. Skötseln av diken bör också ske med hänsyn till förekomsten av hävdgynnade arter samt inkludera borttagande av invasiva främmande arter. Eventuell omdragning samt breddning av väg som berör naturreservatet får endast ske efter samråd med Länsstyrelsen.

Inom reservatet finns också några körvägar för renskötselns behov. Terrängkörning på barmark är förbjudet enligt terrängkörningslagen. Undantaget är t.ex. körning med motorfordon i direkt samband med renskötsel.

Ved och kreatursbete

Statens fastighetsverk ger i begränsad omfattning tillstånd för ved för husbehov i anslutning till kojor inom området. Stående och liggande döda träd, exempelvis torrakor, får enligt med reservatets föreskrifter inte upparbetas till ved.

Tidigare har kor, hästar, får och getter betat i skogarna vid samevisten och bosättningar kring naturreservatet. Reservatsföreskrifterna utgör inget hinder för traditionellt kreatursbete av markerna. För arrangerade ridturer kan det behövas samråd med Länsstyrelsen. Uppförande av anordningar för turearnas genomförande, t.ex. hagar och stall samt utmärkning av ridleder, kräver enligt reservatsföreskrifterna samråd med Länsstyrelsen.

Privata fastigheter

Inom naturreservatets yttre gräns finns i naturreservatet några privata fastigheter vid Fiskonbäcken och Satsån. Dessa ingår inte i naturreservatet. Reservatsföreskrifterna gäller för åtgärder som berör område utanför fastigheterna. Åtgärder och verksamheter kan vara anmälnings- eller tillståndspliktiga enligt annan lagstiftning, t.ex. terrängkörningslagen, miljöbalkens bestämmelser för strandskydd eller åtgärder som kan komma att skada livsmiljöer, naturtyper eller arter utpekade enligt Natura 2000.

10. Utmärkning av gränser

Naturreservatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör framförallt vid vägar, privata fastigheter, leder, bosättningar och turistanläggningar ses över vart 10:e år, övriga delar mer sällan, och vid behov målas.

11. Sammanställning av skötselåtgärder

Sammanställning av skötselåtgärder. Siffran anger prioritetsordning om genomförandet av skötselåtgärderna begränsas av tillgängliga resurser, där 1 är högsta prioritet och 3 lägsta.

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
Skötsel och fortlöpande underhåll av entré vid Satsfjället	Se bilaga 4	1
Anläggande och underhåll av informationsplatser	Se bilaga 4	1
Skötsel och fortlöpande underhåll av parkeringsplatser	Se bilaga 4	1
Skötsel och fortlöpande underhåll av leder	Se bilaga 4	1
Skötsel och underhåll av rastplatser	Se bilaga 4	1
Skötsel och underhåll av rastskydd	Se bilaga 4	1
Anläggande och underhåll av övriga anordningar för friluftslivet, t.ex. leder, tematisk information	Se kapitel 7 och bilaga 4	2 - 3
Åtgärder för att förhindra slitage på naturtyper och arter	Se kapitel 5 och 12	Vid behov
Åtgärder för att förhindra spridning och etablering av främmande arter	Se kapitel 6	Vid behov
Fysiologisk och hydrologisk restaurering av våtmarker och vattendrag	Skötselområde 3 och 6, bilaga 3	2 - 3

Skötselåtgärd	Var	Prioritet
Natur- och kulturvårdande skötsel som slätter, bete, röjning och liknande av hävdade marker	Skötselområden 5, bilaga 3	2
Gränsmarkering	Se bilaga 1 i beslutet och kapitel 10	1 - 2

Tabell med sammanfattning av skötselåtgärder i naturreservatet.

12. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av naturreservatet utförs av naturvårdsförvaltaren i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer. Tillsynen innefattar besiktning av att reservatets föreskrifter efterlevs.

Dessutom ska naturvårdsförvaltaren följa upp utmärkningar, skyltar och friluftsanordningar inom reservatet samt naturtyper och arter. Naturvårdsförvaltaren kan utse annan part att genomföra uppföljningen av anläggningar för friluftslivet samt naturtyper och arter. Särskilt bör utvecklingen av populationerna av skogsrör följas upp. Populationerna av de stora rovdjuren samt fjällräv sker enligt särskilda nationella och regionala förvaltningsplaner. Det kan också finnas skäl att följa upp de fisktomma sjöarna i sydvästra delen av naturreservatet samt fågelfaunan vid Tjåalmegejaevrie, Sturjje och Satsåns sjösystem. Antal besökare samt skäl för besök, exempelvis typ av friluftaktivitet och val av besöksmål, bör också regelbundet följas upp samt eventuell förekomst av störningar och slitage på känsliga naturtyper och arter. Uppföljningen kan bidra med värdefull kunskap om behov av kompletterande informationsinsatser och nya friluftsanordningar. Förändrat nyttjande och rörelsemönster av närboende och besökare kan innebära att anordningar behöver flyttas eller tas bort.

Tillsynen och uppföljningen av naturreservatet kommer tillsammans med övrig uppföljning inom reservatet, bl.a. uppföljningen av Natura 2000 naturtyper och arter, rovdjur, främmande arter och statliga fjälleder, utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

Även kommunen och föreningar har, med anledning av skoterleder och friluftsanläggningar, tillsynsuppgifter inom naturreservatet.

Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs är det lämpligt att utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning.

Uppföljning av bevarandemål

Naturresevatets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån resevatets skötselområden (bilaga 4 och 5) och enligt indelningen i naturtyper för basinventering av skyddad natur. Uppföljning ska också ske av besökarfrekvens samt området nyttjande för olika friluftaktiviteter. Uppföljningen av friluftslivet bör samordnas med uppföljningar av nyttjandet av de statliga och kommunala ledsystemen, övernattningsstuga och rastskydd.

Källor i urval

- Abrahamsson, Tore. 1992. *Okända fjäll*. Svenska Turistföreningen.
- Aronsson, M, Gardfjell, H & Sjödin, M. 2015. *Serpentinfloran i Tärnaby – endemiskt växtsamhälle hotat av gruvnäring*. Fauna och Flora 110(2), sid. 2 – 7.
- Dahlstedt, Karl-Hampus. 1950 - 1962. *Det svenska vilhelminamålet. Språkgeografiska studier över ett norrländskt nybyggarmål och dess grannndialekter*. 4 skrifter utgivna ge-nom Landsmåls- och folkminnesarkivet i Uppsala. Serie A:71, 72.
- Ellingsen, Vigdis: 2013. *Silpeprovrese: soptsesh raastegi rastah, Sølvbrura: grenseoverskridande forteljingar, Silverbruden: gränsöverskridande berättelser*. Stiftelsen Saemien sije, Snåsa.
- Ericsson, Stefan. 1998. *Rapport från 1998 års botanikdagar i Åsele lappmark*. Svensk botanisk tidskrift vol. 92:4.
- Fries, Sigurd; Nilsson, Jan & Wennstedt, Margit. 1999. *Folkliga växtnamn i Västerbotten samlade av Gustav Fridner*. Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Umeå (DAUM). Serie E. Växtnamn nr 2.
- Gee, D.G., Janák, M., Majka, J., Robinson, P. & Van Roermund, H. 2013. *Subduction along and within the Baltoscandian margin during closing of the Iapetus Ocean and Baltica-Laurentia collision*. Lithosphere 5, sid. 169–178.
- Greiling, R.O. & Grimmer, J.C. 2007. *Köli Nappes in the north-central Swedish Caledonides – new views on stratigraphy and structural evolution*. GFF, Vol. 129, sid. 141–153.
- Hed, Eva och Myrnes Steinryd, Marianne (red). 2004. *Tre kulturers landskap: möten i gränsland / møter i grenseland*. Vilhelmina kommun.
- Hellström, Åke. 1995. *Detta är några data om gamla nybyggare i Vilhelmina fjälltrakter*. JK-skrivbyrå. Örnsköldsvik.
- Herber, Ingemar. 2006. *Levermosskursen i Saxnäs 2004*. Myrinia 16(1), sid. 18–31.

- Israelsson, Per-Martin. 2015. *Svensk – sydsamisk Sydsamisk – svensk ordbok. Daaroen – åarjelsaemien Åarjelsaemien – daaroen baakoegärja*. Sametinget.
- Karlin, Oskar. 2021. *Friluftsatlas Lapplandsleden*. Calazo förlag.
- Kjellström, Rolf. 2012 – 2016. *Nybyggjarliv i Vilhelmina del 1 – 6*. Carlssons förlag.
- Klonowska, Iwona. 2017. *Deep subduction of the Seve Nappe Complex in the Scandinavian Caledonides*. Acta Universitatis Upsaliensis ISBN 978-91-513-0139-6.
- Klontny, A, Engelmann, R, Grimmer JC, Greiling Reinhard O, Hirt A. 2011. *Magnetic fabric development in a highly anisotropic magnetitebearing ductile shear zone (Seve Nappe Complex, Scandinavian Caledonides)*. International Journal of Earth Sciences 101. Sid. 671 - 692.
- Kuhmunen, Lasse et.al. 2014. *Att inventera kring Klimpfjäll*. Ur: Sydsamer – landskap och historia. Ett dokumentationsprojekt på sydsamiskt område, sid. 107-115.
- Lindin, Leif och Rydving, Håkan (red). 1988. *Några sägner, seder och bruk upptecknade efter lapparna i Åsele- och Lycksele lappmark samt Herjedalen sommaren 1917 af Torkel Tomasson*. Skrifter utgivna av dialekt och fornminnesarkivet i Uppsala, Ser C:5.
- Lauritz, Martin. 2005-2011. *Vilhelmina: En lappmarksbygd på väg mot framtiden. Band 1 – 8*. Vilhelmina kommun och Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Umeå (DAUM).
- Länsstyrelsen i Jämtlands län och Frostviken norra sameby. 1992. *Utvecklingsplanering, markanvändningsredovisning och driftplanering för Frostvikens norra sameby*.
- Länsstyrelsen i Västerbottens län. 1993. *Katalog över våtmarker Dorotea och Vilhelmina kommuner*. Bilaga 1A till ”Våtmarker i Västerbottens län” meddelande 1:1993.
- Länsstyrelsen i Västerbotten och Norrbottens län & Vägverket Region Norr. 2001. *Värdefulla vägmiljöer i Norrbottens och Västerbottens län*. Länsstyrelsen i Västerbottens läns meddelande 2:2001
- Länsstyrelsen Västerbottens län. 2001. *Riksintressen för naturvård Västerbottens län*. Meddelande 4:2001.
- Länsstyrelsen i Västerbottens län & Vilhelmina södra sameby. 2007. *Vilhelmina södra sameby, en beskrivning av samebyns förutsättningar, markanvändning och renskötsel*.
- Länsstyrelsen Västerbotten. 2009 *Vilemesmakke / Vielmiesmehkie. Sameviste söder om Klimpfjäll, Västerbotten*. Rapport från renoveringsarbetet 2009.
- Länsstyrelsen Västerbotten. 2013. *Kyrkstaden Fatmomakke i historisk belysning*. Meddelande 4:2013.
- Länsstyrelsen Västerbotten. 2016. *Bevarandeplan för Natura 2000-området Satsfjället*. Diarienummer 512-7572-2016.
- Länsstyrelsen Västerbotten. 2023. *Fjällfiske 2023. Statens vatten Västerbottens län*. Broschyr.
- Nationella Snöskoterrådet. 2011. *Planera för snöskoter*. Reviderad upplaga november 2011.
- Naturvårdsverket 1986. *Det statliga ledssystemet i fjällen. Bakgrund och ledsystemets omfattning*. Solna: Statens naturvårdsverk. ISBN 91-6201012-3.
- Naturvårdsverket 2014. *Nulägesbeskrivning av det statliga ledssystemet i fjällen. Beskrivning av nuvarande omfattning och skick samt beskrivning av resursbehov och möjligheter för utveckling av ledssystemet*. PM 2014-09-12. Naturvårdsverkets ärendenummer NV-10379-11.

Nilsson-Mankok, Erik. 1981. *Samiska Ortsnamn och topografiska ord inom Vilhelmina och Dorotea*. Centraltryckeriet Bröderna Larson i Umeå AB.

Nordstedt, Gudrun. 2010. *Fatmomakkes omland i historisk belysning*.

Nyberg Berglund, Anna-Britt; Dahlgren, Sverre & Westerbergh, Anna. 2003. *Evidence for parallel evolution and site-specific selection of serpentine tolerance in *Cerastium alpinum* during the colonization of Scandinavia*. *New Phytologist* 161, sid. 199 – 209.

Pettersson, Olof Petter. 1944. *Gamla byar i Vilhelmina. II. Fjälltrakterna och Vojmsjötrakten*. Generalstabens litografiska anstalts förlag. Stockholm.

Pettersson, Olof Petter. 1999. *Nybyggares dagliga leverne. Om nybyggare i Vilhelmina i mitten av 1800-talet*. Vilhelmina kommun och Dialekt-, ortnamns- och folkminnesarkivet i Umeå (DAUM).

Riksantikvarieämbetet och Västerbottens museum. 2003. *2001 års fornminnesinventering i Västerbottens län. Sorsele och Vilhelmina kommuner*. Fornminnesinventeringen Rapport 2003:5.

Rune, Olof. 1953. *Plant life on serpentines and related rocks in the north of Sweden*. *Acta phytogeographica Suecica* 31. Svenska växtgeografiska sällskapet. Uppsala.

Severinsen, Anne. 2016. *Sørsamenes fjellfiske, ørret, sik og røye – et svømmende matforråd. I Fjellfiske i fortiden. Årtusener med svømmende rikedom*. Red. Axel Mjærum og Elling Utvik Wammer. Portal forlag og Kulturhistorisk museum Oslo. Sid. 159 – 181.

Tomasson, Torkel. 1927. *På spår efter gamla kojtomter*. Samefolkets egen tidning 1927:3.

Tomasson, Torkel. 1928. *Silverbruden*. Samefolkets egen tidning. Sid. 13 – 15.

Westerdahl, Christer. 1989. *Samer nolaskogs. En historisk introduktion till samerna i Ångermanland och Åsele lappmark*.

Vilhelmina kommun. 2018. *Vilhelmina kommun Vualtjeren Tjielte – med sikte på 2030*. Översiktsplan enl. 3 kap. PBL (2010:900). Antagen 2018-12-10, diarienummer 15/Ks33.

Västerbottens museum. 1989. *Geologiska sevärdheter*. Tidskr. Västerbotten 3/4:89.

Västerbottens museum. 1994. *Sevärd natur*. Tidskr. Västerbotten 4:94.

Västerbottens museum. 2003. *Upprustning av året runt viste. Satssjön. Saxnäs, Vilhelmina kommun, Västerbottens län*. Byggnadsantikvarisk rapport. Uppdragsverksamheten.

Databaser, kartor och webb

Fjällsäkerhetsrådet. <http://www.fjallsakerhetsradet.se>

Föreningen Konstvägen sju älvar. <https://konstvagen.se>

Lantmäteriet. Historiska kartor. <https://historiskakartor.lantmateriet.se/historiskakartor>

Lantmäteriverket. 1983. *Vegetationskarta över de svenska fjällen. Kartblad nr 14 Fatmomakke 23E/23F. Skala 1:100 000*.

Länsstyrelserna. Vatten Informations System Sverige, VISS. <https://viss.lansstyrelsen.se>

Nationella snöskoterrådet. <http://snoskoterradet.se>

Naturvårdsverket. Skyddad Natur. <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se>

Naturvårdsverket. 1975. *Geomorfologiska kartbladen 23E Sipmeke och 23F Fatmomakke – Beskrivning och naturvärdesbedömning inkl. karta*. SNV PM 539.

Riksantikvarieämbetet. Databasen Fornsök. <https://app.raa.se/open/fornsok>

Samiskt informationscentrum. <http://www.samer.se>

Sametinget. 2009. Rennäringens markanvändningsdata m.m. <https://www.sametinget.se>

SGU Kartvisare. <https://apps.sgu.se/kartvisare>

SGU. 1991. *Berggrundskartan 23E Sipmeke SV-SO*. Skala 1:50 000. SGU serie Ai nr 74.

SGU. 1993. *Berggrundskartan 23F Fatmomakke SV*. Skala 1:50 000. SGU serie Ai nr 76.

SLU. Artportalen och Artfakta. <https://artportalen.se> och <https://artfakta.se/naturvard>

Vattenregleringsföretagen (VRF). <https://www.vattenreglering.se>

Vildmarksvägen, <https://www.vildmarksvagen.se>

Vilhelmina kommun. 2016. *Vandringskarta Vilhelmina kommun*. LONA-projekt.

Vilhelmina kommun. 2017. *Cykla och vandra i Vilhelminafjällen. Ett par förslag på fina leder*. Karta.

Vilhelmina kommun. 2020. *Mountainbiketurer i Stekenjokksområdet*. Broschyr. LONA-projekt.

+ *Länsstyrelsernas GIS och Lantmäteriets kartor*.

Bilagor

1. Lista med namn på platser
2. Artlista
3. Karta över skötselområden
4. Karta med anordningar för friluftslivet inklusive fjälleder och besöksmål

Namn på platser vid Satsfjällets naturreservat, Vilhelmina kommun

I beslut och skötselplan används det namn som står först på Lantmäteriets kartor. I området finns gott om samiska namn. Ursprunget till Lantmäteriets samiska namn varierar mellan de samiska språken. Vilhelmina kommun/Vualtjeren tjielte är sedan 2010 förvaltningsområde för samiska språket^{1,2}.

Buhtjervuemie, Rööpsentjåalhte och Fiskonbäcken

I områdets samiska platsnamnsskatt finns många sydsamiska namn som beskriver landskapet: *jaevrie* sjö, *johke* bäck och *jeanoe* ett större vattendrag. *Vartoe* är små kalfjäll omgivna av skog medan *tjhake* är högt liggande fjälltoppar. Namnet på det distinkta fjället *Tjaerhvieh* berättar att det ligger avskilt från fjällmassivet. Det rödaktigt vittrande serpentinitfjället *Rööpsentjåalhte* där *rööpses* är röd och *tjåalhte* litet fjäll. Saxnäs är en försvenskad sammandragning av förledet till det samiska namnet *Saadteskenjuana* där *saadteske* betyder sandig eller sandstrand och *njuana* näs, udde.

Även traditioner och renskötselns förutsättningar beskrivs. *Vaajja* en bäckdal omgiven av fjäll, ofta med bra renbete, och *Buhtjervuemie* en *vuemie* vid skogig dal där renar mjölkats *buhtjedh*. Områdets goda förhållanden för renskötsel framgår också av Fetsjön, *Buejtelsjaevire* med namn från renslaktens fett *buejtie*. På fjällmassivet strax väster om *Raastetjahke*, *raaste* gräns, finns flera uppstaplade stenrosen. Lågfjället *Jaametjåalhte*, är sammansatt av orden *jaama*, död och *tjåalhte*, litet fjäll.

Fiskonbäckens fina fiskevatten återspeglas genom det gamla, ursprungligen gotiska, ordet *fiskon* fiske. Språkutbyte märks också i

¹ Förordning (2009:1299) om nationella minoriteter och minoritetsspråk.

² Vilhelmina kommun. 2020. *Samiskt förvaltningsområde. Handlingsplan*. Antagen av kommunfullmäktige 2020-12-14.

ordet *aavtjoe* från det urskandinaviska ordet *avjō*, som med dagens språkbruk betyder skarp egg.

Svenska	Samiska
Atjobäcken	Aavtjoejohke
Autjoklimpen	Avtseje
Bleriken	Autjojaur – Bleriken
Fetsjön	Buejtelsjaevrie
Fiskonbäcken	Fäskoenjohke
Fiskonfjället	Fäskoentjahke
Klimpfjäll	Klimhpe
Kultsjön	Gåaltoa
Lillberget	Vaartoe
Lysenbäcken	Livsenvjohke
Nedre Fiskonsjön	Vuolie Fäskoenjaevrie
Renfjällen	Noerhtenjuenie
Rufsenbäcken	Rööpsenvjohke
Satsbäcken	Saadtsjohke
Satsfjället	Saadtsvielie
Satssjön	Saadtsjaevrie
Satsån	Saadtsjeano
Saxnäs	Saadteskenjuana
Slipsiken	Sliptjehke
Övre Fiskonsjön	Bijjie Fäskoenjaevrie

Tabell med några platser i och kring Satsfjällets naturreservat med namn och stavning enligt Lantmäteriets kartor³.

³ 18 § Förordning (SFS 2009:946) med instruktion för Lantmäteriet.

Artlista

Listan nedan redovisar några av de arter som har noterats inom Satsfjällets naturreservat. Hotkategori anges enligt Artdatabankens Rödlista 2020¹.

Lavar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Acolium inquinans</i>	Sotlav	
<i>Acolium karelicum</i>	Liten sotlav	VU
<i>Alectoria nigricans</i>	Upprätt tagellav	
<i>Alectoria ochroleuca</i>	Fjälltagellav	
<i>Alectoria sarmentosa</i>	Garnlav	NT
<i>Allocalicium adaequatum</i>	Mörkhövdad spiklav	
<i>Chaenotheca brachypoda</i>	Gulnål	
<i>Chaenotheca gracillima</i>	Brunpudrad nållav	NT
<i>Chaenotheca subroscida</i>	Vitgrynig nållav	NT
<i>Chaenothecopsis viridialba</i>	Vitskaftad svartspik	NT
<i>Cladonia arbuscula</i>	Gulvit renlav	
<i>Hypogymnia bitteri</i>	Knottrig blåslav	NT
<i>Lobaria scrobiculata</i>	Skrovellav	NT
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT
<i>Melanohalea olivacea</i>	Snömärkeslav	
<i>Nephroma arcticum</i>	Norrlandslav	
<i>Phaeorrhiza nimbosa</i>	Mosskrimmerlav	
<i>Protopannaria pezizoides</i>	Gytterlav	
<i>Ramboldia elabens</i>	Vedflamlav	NT
<i>Rusavskia elegans</i>	Praktlav	
<i>Sclerophora coniophaea</i>	Rödbrun blekspik	NT
<i>Solorina crocea</i>	Saffranslav	
<i>Thamnolia vermicularis</i>	Masklav	

¹ Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. CR=Critically endangered/Akut hotad, EN=Endangered/Starkt hotad, VU=Vulnerable/Sårbar, NT=Near threatened/Nära hotad.

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Tholurna dissimilis</i>	Urnlav	NT

Mossor

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Aneura pinguis</i>	Fetbålmossa	
<i>Calliargon giganteum</i>	Stor skedmossa	
<i>Campylium stellatum</i>	Guldspärrmossa	
<i>Cinclidium stygium</i>	Myruddmossa	
<i>Conostomum tetragonum</i>	Hjälmmossa	NT
<i>Dichodontium palustre</i>	Källjordmossa	
<i>Drepanocladus trifarius</i>	Maskgulmossa	
<i>Hylocomiastrum pyrenaicum</i>	Grov husmossa	
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	Mörk husmossa	
<i>Leiocolea rutheana</i>	Praktflikmossa	
<i>Mnium marginatum</i>	Uddstjärnmossa	
<i>Oligotrichum hercynicum</i>	Vridbjörnmossa	
<i>Paludella squarrosa</i>	Piprensarmossa	
<i>Racomitrium lanuginosum</i>	Grå raggmossa	
<i>Rhizomnium pseudopunctatum</i>	Filtrundmossa	
<i>Rhytidiadelphus subpinnatus</i>	Skogshakmossa	
<i>Sarmentypnum exannulatum</i>	Kärrkrokmossa	
<i>Sarmentypnum sarmentosum</i>	Blodkrokmossa	
<i>Scorpidium scorpioides</i>	Korvskorpionmossa	
<i>Sphagnum fuscum</i>	Rostvitmossa	
<i>Sphagnum lindbergii</i>	Björnvitmossa	
<i>Sphagnum teres</i>	Knoppvitmossa	
<i>Sphagnum warnstorffii</i>	Purpurvitmossa	
<i>Straminergon stramineum</i>	Blek skedmossa	
<i>Tayloria lingulata</i>	Kärrtrumpetmossa	
<i>Timmia austriaca</i>	Skogstimmia	
<i>Tomentypnum nitens</i>	Gyllenmossa	

Svampar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Clavaria rosea</i>	Rosenfingersvamp	NT
<i>Climacocystis borealis</i>	Trådticka	
<i>Cystostereum murrayi</i>	Doftskinn	NT
<i>Fomitopsis rosea</i>	Rosenticka	NT
<i>Fuscoporia viticola</i>	Vedticka	
<i>Leptoporus mollis/erubescens</i>	Kötticka	NT
<i>Peltoporus leporinus</i>	Harticka	NT
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Ullticka	NT
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	Gränsticka	NT
<i>Phlebia centrifuga</i>	Rynkskinn	VU
<i>Porodaedalea chrysoloma</i>	Granticka	NT
<i>Pseudographis pinicola</i>	Gammelgransskål	NT

Kärlväxter

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Aconitum lycoctonum subsp. septentrionale</i>	Nordisk stormhatt	
<i>Agrostis mertensii</i>	Fjällven	
<i>Alchemilla alpina</i>	Fjällkåpa	
<i>Angelica archangelica subsp. archangelica</i>	Fjällkvanne	
<i>Antennaria alpina</i>	Fjällkattfot	
<i>Antennaria dioica</i>	Kattfot	
<i>Anthoxanthum nipponicum</i>	Nordvårbrodd	
<i>Asplenium viride</i>	Grönbräken	
<i>Astragalus alpinus</i>	Fjällvedel	
<i>Athyrium distentifolium</i>	Fjällbräken	
<i>Bartsia alpina</i>	Svarthö	
<i>Bistorta vivipara</i>	Ormrot	
<i>Botrychium lunaria</i>	Månlåsbräken	NT
<i>Calamagrostis chalybaea</i>	Skogsrör	
<i>Campanula rotundifolia</i>	Liten blåklocka	
<i>Cardamine bellidifolia</i>	Fjällbräsma	
<i>Carex atrata</i>	Svartstarr	
<i>Carex bigelowii</i>	Styvstarr	
<i>Carex buxbaumii subsp. mutica</i>	Fjällkubbstarr	

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Carex capillaris</i>	Hårstarr	
<i>Carex chordorrhiza</i>	Strängstarr	
<i>Carex dioica</i>	Nålstarr	
<i>Carex enchinata</i>	Stjärnstarr	
<i>Carex flava</i>	Knagglestarr	
<i>Carex lachenalii</i>	Ripstarr	
<i>Carex lasiocarpa</i>	Trådstarr	
<i>Carex limosa</i>	Dystarr	
<i>Carex magellanica</i>	Sumpstarr	
<i>Carex pauciflora</i>	Taggstarr	
<i>Carex rotundata</i>	Rundstarr	
<i>Carex saxatilis</i>	Glansstarr	
<i>Cerastium alpinum</i>	Fjällarv	
<i>Cerastium alpinum subsp. glabratum</i>	Kal fjällarv	
<i>Cerastium cerastoides</i>	Lapparv	
<i>Cherleria biflora</i>	Fjällnörel	
<i>Cirsium heterophyllum</i>	Brudborste	
<i>Comarum palustre</i>	Kräkklöver	
<i>Coeloglossum viride</i>	Grönkulla	
<i>Corallorhiza trifida</i>	Korallrot	
<i>Crepis paludosa</i>	Kärrfibbla	
<i>Cryptogramma crispa</i>	Krusbräken	
<i>Cystopteris fragilis</i>	Stenbräken	
<i>Dactylorhiza maculata</i>	Fläcknycklar	
<i>Deschampsia alpina</i>	Fjälltåtel	
<i>Diapensia lapponica</i>	Fjällgröna	
<i>Draba nivalis</i>	Isdraba	
<i>Dryopteris filix-mas</i>	Träjon	
<i>Elymus kronokensis</i>	Fjällelm	
<i>Epilobium hornemannii</i>	Fjälldunört	
<i>Equisetum fluviatile</i>	Sjöfräken	
<i>Erigeron uniflorus</i>	Fjällbinka	
<i>Eriophorum scheuchzeri</i>	Polarull	
<i>Eriophorum vaginatum</i>	Tuvull	
<i>Euphrasia hyperborea</i>	Tromsögontröst	
<i>Euphrasia wettsteinii</i>	Fjällögontröst	

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Gentiana nivalis</i>	Fjällgentiana	
<i>Geum rivale</i>	Humleblomster	
<i>Gnaphalium norvegicum</i>	Norsknoppa	
<i>Gnaphalium supinum</i>	Fjällnoppa	
<i>Gymnadenia conopsea</i>	Brudsporre	
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	Ekbräken	
<i>Harrimanella hypnoides</i>	Mossljung	
<i>Juncus biglumis</i>	Polartåg	
<i>Juncus trifidus</i>	Klynnetåg	
<i>Kalmia procumbens</i>	Krypljung	
<i>Lactuca alpina</i>	Torta	
<i>Leucanthemum vulgare</i>	Prästkrage	
<i>Linnaea borealis</i>	Linnea	
<i>Luzula arcuata</i>	Bågfryle	
<i>Luzula multiflora</i>	Ängsfryle	
<i>Luzula spicata</i>	Axfryle	
<i>Luzula wahlenbergii</i>	Fjällfryle	
<i>Lycopodium alpinum</i>	Fjälllummer	
<i>Lycopodium clavatum subsp. monostachyon</i>	Riplummer	
<i>Menyanthes trifoliata</i>	Vattenklöver	
<i>Micranthes nivalis</i>	Fjällbräcka	
<i>Micranthes stellaris</i>	Stjärnbräcka	
<i>Milium effusum</i>	Hässlebrodd	
<i>Moneses uniflora</i>	Ögonpyrola	
<i>Myosotis decumbens</i>	Fjällförgätmigej	
<i>Nardus stricta</i>	Stagg	
<i>Neottia cordata</i>	Spindelblomster	
<i>Oxyria digyna</i>	Fjällsyra	
<i>Paris quadrifolia</i>	Ormbär	
<i>Parnassia palustris</i>	Slätterblomma	
<i>Pedicularis lapponica</i>	Lappspira	
<i>Pedicularis palustris</i>	Kärrspira	
<i>Pedicularis sceptrum-carolinum</i>	Kung Karls spira	
<i>Petasites frigidus</i>	Fjällskräp	
<i>Phegopteris connectilis</i>	Hultbräken	
<i>Phleum alpinum</i>	Fjälltimotej	
<i>Phyllodoce caerulea</i>	Lappljung	
<i>Pinguicula alpina</i>	Fjälltätört	

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Pinguicula villosa</i>	Dvärgtätört	
<i>Pinguicula vulgaris</i>	Tätört	
<i>Poa alpina</i>	Fjällgröe	
<i>Polystichum lonchitis</i>	Taggbräken	
<i>Potentilla crantzii</i>	Vårfingerört	
<i>Potentilla erecta</i>	Blodrot	
<i>Pyrola rotundifolia subsp. norvegica</i>	Norskpyrola	
<i>Ranunculus nivalis</i>	Fjällsmörblomma	
<i>Ranunculus platanifolius</i>	Vitsippsranunkel	
<i>Ranunculus pygmaeus</i>	Dvärggranunkel	
<i>Ranunculus reptans</i>	Strandranunkel	
<i>Rhinanthus minor subsp. groenlandicus</i>	Fjällskallra	
<i>Rhodiola rosea</i>	Rosenrot	
<i>Rumex acetosa</i>	Ängssyra	
<i>Rumex acetosa subsp. lapponicus</i>	Lappsyra	
<i>Rumex acetosa var. serpentinicola</i>	Smal ängssyra	NT
<i>Salix herbacea</i>	Dvärgvide	
<i>Salix phylicifolia</i>	Grönvide	
<i>Salix reticulata</i>	Nätvide	
<i>Saussurea alpina</i>	Fjällskära	
<i>Saxifraga adscendens</i>	Klippbräcka	
<i>Saxifraga rivularis</i>	Snöbräcka	
<i>Scheuchzeria palustris</i>	Kallgräs	
<i>Selaginella selaginoides</i>	Dvärglummer	
<i>Sibbaldia procumbens</i>	Dvärgfingerört	
<i>Silene acaulis</i>	Fjällglim	
<i>Stellaria borealis</i>	Norrlandsarv	
<i>Thalictrum alpinum</i>	Fjällruta	
<i>Tofieldia pusilla</i>	Björnbrodd	
<i>Trichophorum alpinum</i>	Snip	
<i>Trichophorum cespitosum</i>	Tuvsäv	
<i>Trisetum spicatum</i>	Fjällhavre	
<i>Trollius europaeus</i>	Smörbollar	
<i>Vahlodea atropurpurea</i>	Lapptåtel	
<i>Valeriana sambucifolia</i>	Flädervänderot	
<i>Veronica alpina</i>	Fjällveronika	
<i>Viola biflora</i>	Fjällviol	
<i>Viola palustris</i>	Kärrviol	
<i>Viscaria alpina</i>	Fjällnejlika	

Insekter

Veenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Ameletus alpinus</i>		
<i>Amphinemura borealis</i>		
<i>Amphinemura sulcicollis</i>		
<i>Anthophagus alpinus</i>		
<i>Argyresthia bergiella</i>	Guldglansmal	
<i>Baetis muticus</i>		
<i>Baetis subalpinus</i>		
<i>Boloria eunomia</i>	Svartringlad pärlmorfjäril	
<i>Boloria napaea</i>	Fjällpärlmorfjäril	
<i>Bombus balteatus</i>	Fjällhumla	NT
<i>Bombus consobrinus</i>	Stormhattshumla	
<i>Bombus jonellus</i>	Ljunghumla	
<i>Bombus lapponicus</i>	Lapphumla	NT
<i>Bombus monticola</i>	Berghumla	NT
<i>Boreophilia islandica</i>		
<i>Brachyta interrogationis</i>	Större frågeteckenbock	
<i>Callisto coffeella</i>	Videveckmal	
<i>Coenagrion johansson</i>	Myrflickslända	
<i>Coenonympha tullia</i>	Starrgräsfjäril	
<i>Dinocras cephalotes</i>		
<i>Elmis aenea</i>		
<i>Entephria caesiata</i>	Grå blåbärsfältmätare	NT
<i>Ephemerella aurivillii</i>		
<i>Ephemerella mucronata</i>		
<i>Erebia ligea</i>	Skogsgräsfjäril	
<i>Erebia pandrose</i>	Fjällgräsfjäril	
<i>Heptagenia dalecarlica</i>		
<i>Hydraena gracilis</i>		
<i>Isoperla grammatica</i>		
<i>Lycaena hippothoe</i>	Violettkantad guldvinge	NT
<i>Macaria fusca</i>	Dvärgmätare	
<i>Oeneis norna</i>	Myrgräsfjäril	
<i>Oreodytes alpinus</i>		
<i>Parameletus minor</i>		
<i>Philopotamus montanus</i>		
<i>Plebejus idas</i>	Hedblåvinge	
<i>Pyrgus centaureae</i>	Myrvisslare	

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Stenus hyperboreus</i>		
<i>Sympistis heliophila</i>	Vitvingat hedfly	
<i>Zygaena exulans</i>	Fjällbastardsvärmare	

Kräftdjur

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Lepidurus arcticus</i>	Fjällsköldbladfoting	NT

Fiskar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Salmo trutta</i>	Öring	
<i>Salvelinus alpinus</i>	Röding	

Fåglar

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Acanthis flammea</i>	Gråsiska	
<i>Accipiter nisus</i>	Sparvhök	
<i>Actitis hypoleucos</i>	Drillsnäppa	NT
<i>Aegolius funereus</i>	Pärluggla	
<i>Anas crecca</i>	Kricka	VU
<i>Anthus pratensis</i>	Ängsfiolärka	
<i>Aquila chrysaetos</i>	Kungsörn	NT
<i>Asio flammeus</i>	Jorduggla	
<i>Aythya fuligula</i>	Vigg	
<i>Aythya marila</i>	Bergand	EN
<i>Bubo scandiacus</i>	Fjälluggla	CR
<i>Bucephala clangula</i>	Knipa	
<i>Buteo lagopus</i>	Fjällvråk	NT
<i>Calcarius lapponicus</i>	Lappsparv	VU
<i>Calidris alpina</i>	Kärrsnäppa	
<i>Calidris falcinellus</i>	Myrsnäppa	
<i>Calidris maritima</i>	Skärsnäppa	
<i>Calidris pugnax</i>	Brushane	VU
<i>Calidris temminckii</i>	Mosnäppa	
<i>Charadrius hiaticula</i>	Större strandpipare	
<i>Charadrius morinellus</i>	Fjällpipare	
<i>Cinclus cinclus</i>	Strömstare	

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Clangula hyemalis</i>	Alfågel	NT
<i>Corvus corone</i>	Kråka	NT
<i>Cygnus cygnus</i>	Sångsvan	
<i>Dryocopus martius</i>	Spillkråka	NT
<i>Emberiza rustica</i>	Videsparv	NT
<i>Emberiza schoeniclus</i>	Sävparv	NT
<i>Falco columbarius</i>	Stenfalk	NT
<i>Falco rusticolus</i>	Jaktfalk	EN
<i>Falco tinnunculus</i>	Tornfalk	
<i>Ficedula hypoleuca</i>	Svartvit flugsnappare	NT
<i>Fringilla montifringilla</i>	Bergfink	
<i>Gallinago gallinago</i>	Enkelbeckasin	
<i>Gallinago media</i>	Dubbelbeckasin	NT
<i>Gavia arctica</i>	Storlom	
<i>Gavia stellata</i>	Smålom	NT
<i>Grus grus</i>	Trana	
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Havsörn	NT
<i>Lagopus lagopus</i>	Dalripa	
<i>Lagopus muta</i>	Fjällripa	
<i>Larus canus</i>	Fiskmås	NT
<i>Luscinia svecica</i>	Blåhake	
<i>Lyrurus tetrix</i>	Orre	
<i>Mareca penelope</i>	Bläsand	VU
<i>Melanitta nigra</i>	Sjööorre	
<i>Motacilla cinerea</i>	Forsärsla	
<i>Motacilla flava</i>	Gulärsla	
<i>Numenius phaeopus</i>	Småspov	
<i>Periparus ater</i>	Svartmes	
<i>Perisoreus infaustus</i>	Lavskrika	
<i>Phalaropus lobatus</i>	Smalnäbbad simsnäppa	
<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	Grönsångare	NT
<i>Pandion haliaetus</i>	Fiskgjuse	
<i>Picoides tridactylus</i>	Tretåig hackspett	NT
<i>Pinicola enucleator</i>	Tallbit	VU
<i>Plectrophenax nivalis</i>	Snöparv	
<i>Pluvialis apricaria</i>	Ljungpipare	
<i>Podiceps auritus</i>	Svarthakedopping	
<i>Poecile cinctus</i>	Lappmes	NT
<i>Poecile montanus</i>	Talltita	NT

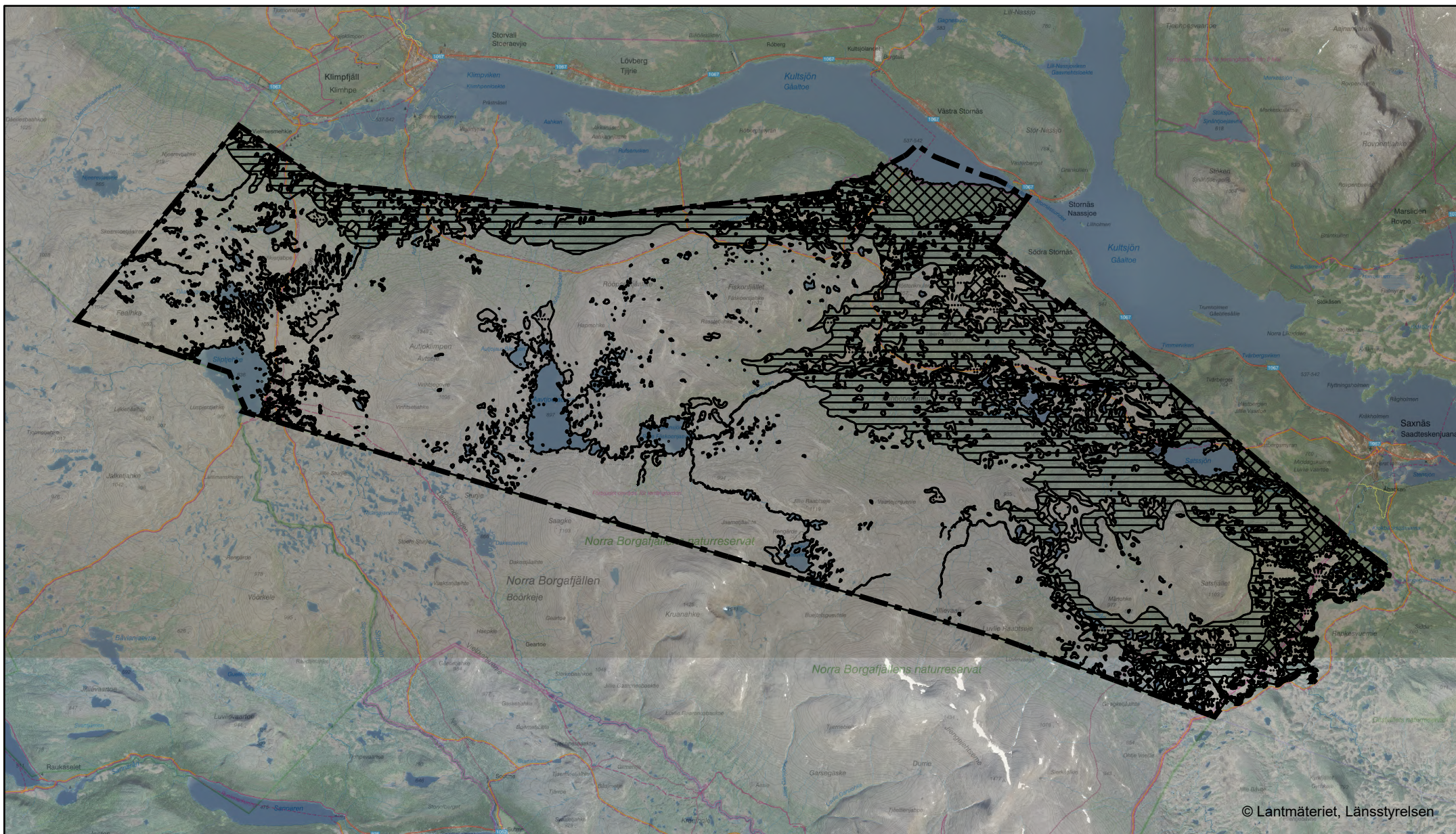
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Regulus regulus</i>	Kungsfågel	
<i>Saxicola rubetra</i>	Buskskvätta	NT
<i>Scolopax rusticola</i>	Morkulla	
<i>Stercorarius longicaudus</i>	Fjällabb	
<i>Sterna paradisaea</i>	Silvertärna	
<i>Surnia ulula</i>	Hökuggla	
<i>Tetrao urogallus</i>	Tjäder	
<i>Tetrastes bonasia</i>	Järpe	NT
<i>Tringa glareola</i>	Grönben	
<i>Tringa nebularia</i>	Gluttsnäppa	
<i>Tringa totanus</i>	Rödben	
<i>Turdus iliacus</i>	Rödvingetrast	NT
<i>Turdus pilaris</i>	Björktrast	NT

Däggdjur

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Hotkategori
<i>Gulo gulo</i>	Järv	VU
<i>Lemmus lemmus</i>	Fjälllämmel	
<i>Lepus timidus</i>	Skogshare	NT
<i>Lutra lutra</i>	Utter	NT
<i>Lynx lynx</i>	Lo	VU
<i>Martes martes</i>	Mård	
<i>Mustela erminea</i>	Hermelin	
<i>Ursus arctos</i>	Brunbjörn	NT
<i>Vulpes lagopus</i>	Fjällräv	EN

En lämmel som äter mossa. Foto: Tor Larsson.

© Lantmäteriet, Länsstyrelsen

Bilaga 3. Karta över skötselområden tillhörande skötselplanen för naturreservatet Satsfjället i Vilhelmina kommun. Dnr 511-11500-2017.

 Naturreservat gräns

Skötselområde

- 1. Barrskog med fri utveckling
- 2. Fjällbjörkskog med fri utveckling

 3. Våtmark med fri utveckling

 4. Fjälläng och betesmark med möjlighet till natur- och kulturvårdande skötsel

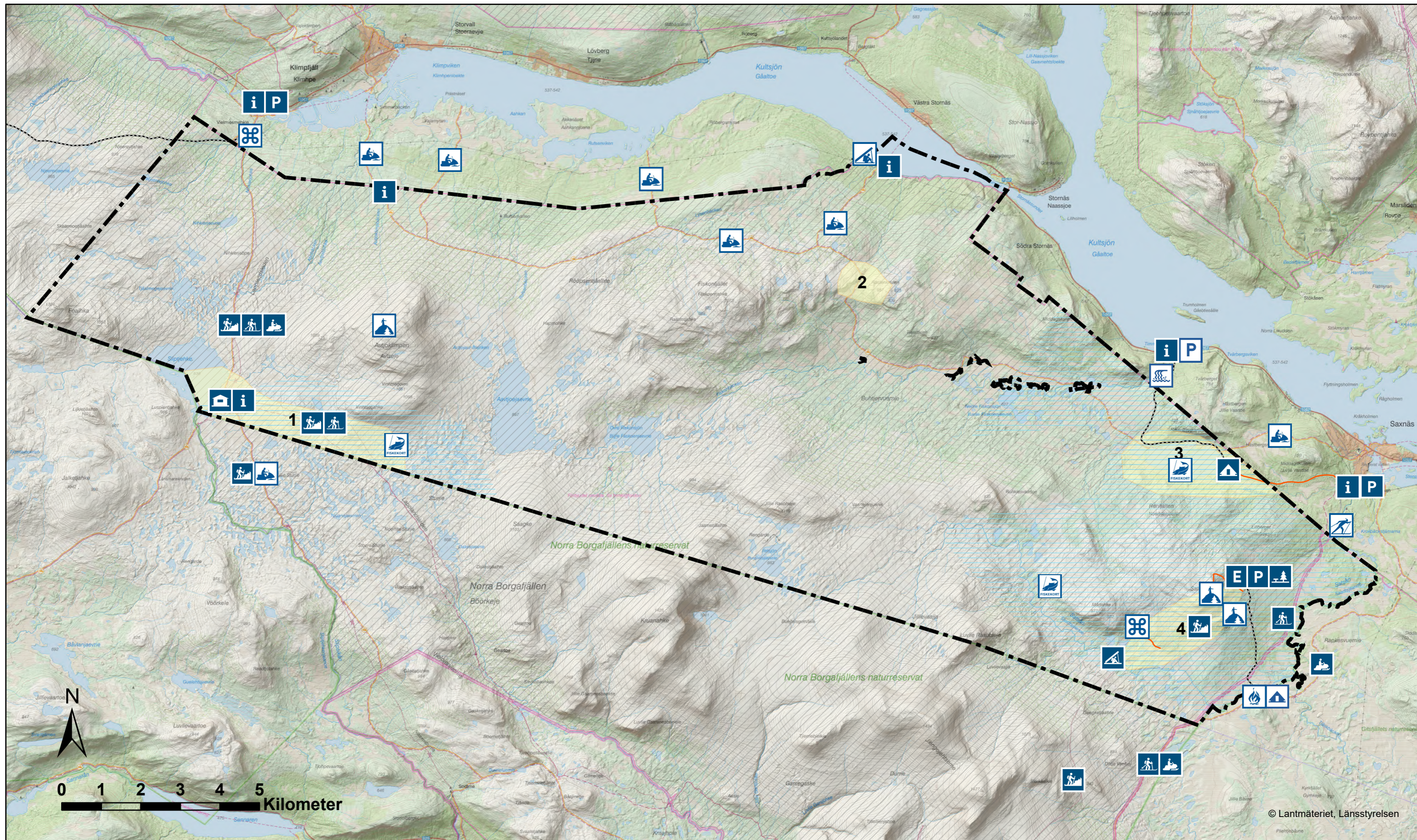
 5. Fjällhed och kalfjäll med fri utveckling

 6. Sjö och vattendrag med fri utveckling

2024-02-14

Länsstyrelsen
Västerbotten

Bilaga 4. Karta över besöksvärda platser och anordningar för friluftslivet, inkl. fjälleder, tillhörande skötselplanen för naturreservatet Satsfjället, Vilhelmina kommun. Dnr 511-11500-2017.

Reservatsanordningar

- Entré
- Informationsskylt
- Parkering
- Rastplats
- Rastskydd
- Stuga, övernattnig
- Vandringsled

Övriga anordningar

- Statlig sommarled / Vandring
- Statlig vinterled / Skidor
- Statlig skoterled
- Kommunal skoterled
- Motionsspår
- Parkering

- Grillplats
- Vindskydd
- Rastskydd
- Övrig led / stig
- Naturreservat gräns
- Regleringsområde för terrängkörning enligt terrängkörningslagen

Besöksmål

- Sevärdhet
- Utsikt
- Vattenfall
- Besöksvärt område
- Sportfiske

Länsstyrelsen Västerbotten

© Lantmäteriet, Länsstyrelsen